

Bezrobocie mniejsze, ale gospodarka też. Bank Litwy zmienia prognozy »2

Propozycja możliwości zakupu produktów bezpośrednio u rolników »12-13

Szkoła bez telefonów komórkowych? »14

Giedymin – władca postępowy »16-17

Zwrot ziemi w Wilnie do wiosny? Sakson: „To nie jest realne”

Fot. Marian Paluszkiewicz

Minister środowiska Simonas Gentvilas oświadczył, że zwrot ziemi w Wilnie zostanie zakończony na wiosnę 2024 r. Prezes Związku Prawników Polaków na Litwie Grzegorz Sakson uważa, że nowe rozwiązania wprowadzają zamęt, który nie skróci, a wydłuży ten proces. »6-7

Litwini wydają na żywność tyle samo co Niemcy »11

I wojna światowa: katastrofa i możliwości polityczne »18-19

ISSN 1392-0405

9 771392 040028

KURIER
WILEŃSKI

Ukazuje się od 1 lipca 1953 r.

**Birbinių g. 4a, 02121-30 Vilnius,
Lietuvos Respublika,
tel./fax 260 84 44**

Redaktor naczelny:
Robert Mickiewicz
(redaktor@kurierwileński.lt).

Zastępcy red. nac.:
Brygita Łapszewicz
(b.lapszewicz@kurierwileński.lt)
Apolinary Klonowski (ds. online)
(a.klonowski@kurierwileński.lt)

Sekretarz redakcji:
Liucija Stankevičiūtė
(l.stankeviciute@kurierwileński.lt)

Dziennikarze: Honorata Adamowicz,
Aleksander Borowik, Justyna
Giedroń, Rajmund Klonowski, Ilona
Lewandowska, Anna Pieszko, Antoni
Radczenko, Witold Janczyz,
Marian Paluszkiwicz — fotoreporter

Dział Promocji: Andrzej Podworski —
prenumerata (tel. 260 84 44, kolport@
kurierwileński.lt), Jolanta Balkiewicz —
reklama (tel. 260 84 44,
reklama@kurierwileński.lt).

Wydawca: VšĮ „Kurier Wilenski“
Druk: VšĮ „Vilnijos žodis“

Nakład: 3000 egz.

*Materialów niezamówionych redakcja nie
zwraça. Zastrzega sobie prawo
do skracania i adiustacji tekstów.
Za treść ogłoszeń redakcja nie odpowiada.
Opinie Czytelników zawarte w ich listach
nie zawsze są zbieżne z opinią redakcji.*

Redaktor dyżurny: Alicja Klonowska,
Apolinary Klonowski

DZIENNIK NALEŻY DO
EUROPEJSKIEGO
STOWARZYSZENIA GAZET
CODZIENNYCH
MNIJSZOŚCI
NARODOWYCH

Projekt finansowany ze środków
Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
w ramach konkursu Polonia i Polacy
za Granicą 2023.

Publikacja wyraża jedynie poglądy autorów
i nie może być utożsamiana
z oficjalnym stanowiskiem
Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
i Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”
im. Jana Olszewskiego.

Bezrobocie mniejsze, ale gospodarka też. Bank Litwy zmienia prognozy dla kraju

Honorata Adamowicz

Nie sprawdziły się prognozy Banku Litewskiego dla krajowej gospodarki. Jak odpowiedział nam bank, „sytuacja na rynku pracy jest korzystna”, jednak nie wszystkie szacunki są optymistyczne.

Chociaż inflacja spada, a bezrobocie maleje, na ożywienie gospodarki musimy poczekać do przyszłego roku. Zapytaliśmy bank centralny, jakie niesie to za sobą komplikacje i czego się spodziewać.

— Naszym głównym problemem jest to, że w porównaniu z perspektywami i prognozami sprzed kwartału (z czerwca — przyp. red.) widzimy, że ożywienie jest odkładane na początek przyszłego roku. Dla litewskiej gospodarki są dobre i gorsze wieści — po pierwsze, inflacja spada i będzie nadal spadać, zbliżając się do celu Europejskiego Banku Centralnego, wynoszącego 2 proc. w strefie euro w perspektywie średnioterminowej — mówi „Kuriero wi Wileńskiemu” Gediminas Šimkus, prezes zarządu Banku Litewskiego.

POPRAWA NA RYNKU PRACY

Bank jednak widzi polepszenie na rynku pracy, co też pozytywnie wpływa na prognozy.

— Sytuacja na rynku pracy jest korzystna dla

Gediminas Šimkus,
prezes zarządu Banku
Litewskiego **Fot. lb.lt**

osób pracujących. Polepszyliśmy naszą prognozę dotyczącą bezrobocia do 6,7 proc. z wcześniejszych 7,8 proc., a w przyszłym roku jeszcze nieznacznie ono spadnie do 6,5 proc. — zaznacza Šimkus.

Ogólny obraz nie jest tragiczny. Chociaż nadal borykamy się z inflacją, to płace rosną, a w przyszłym roku mają wzrosnąć jeszcze o prawie jedną dziesiątą.

— Średnie wynagrodzenia rosną już szybciej niż ceny, zwiększając siłę nabywczą konsumentów, która była ograniczana przez zbyt wysoką inflację w ostatnich latach. Prognozujemy, że realne dochody konsumentów będą nadal rosły — po uwzględnieniu wpływu inflacji. Średnie płace wzrosną w tym roku o 12,4 proc., przy prognozowanej inflacji na poziomie 8,8 proc. W przyszłym roku płace mają wzrosnąć o prawie jedną dziesiątą, przy czym inflacja

ma spaść do 2,6 proc. — komentuje ekspert.

ZŁE WIEŚCI DLA PRZEDSIĘBIORCÓW

— Są jednak i gorsze informacje. Z powodu wciąż wysokiej inflacji, wyższych stóp procentowych, napięć geopolitycznych i jawnej agresji, światowa gospodarka wpada w poślizg. Prognozy wzrostu dla większości regionów i krajów, z wyjątkiem USA, są obniżane. Prognoza wzrostu dla strefy euro również została obniżona do zaledwie 1 proc. Uważamy tę rewizję (prognozy — przyp. red.) za dość znaczącą i rozczarowującą — dla producentów i usługodawców z naszego kraju oznacza to słabsze nastroje w krajach partnerskich. To z kolei oznacza niższy popyt i słabsze perspektywy eksportowe dla litewskich przedsiębiorstw, zwłaszcza przemysłowych — zwraca uwagę na problemy gospodarcze kraju.

Šimkus, ocenia, że gospodarka skurczy się, a odbije dopiero w następnym roku.

— Dlatego też przewidyujemy, że ogólne ożywienie litewskiej gospodarki nastąpi w przyszłym roku. Szacujemy, że w tym roku gospodarka skurczy się o 0,6 proc., a w przyszłym wzrośnie o 2,1 proc. — podsumowuje prezes Banku Litewskiego. ■

Z głębokim smutkiem i żalem żegnam

ŚP. KAZIMIERĘ STANKIEWICZ (z domu JAGIEŁŁO)

przekazuję wyrazy współczucia **Rodzinie i Bliskim.**

Pograżony w żałobie brat

Prezes spółki energetycznej „Litgrid” Rokas Masiulis, premier rządu RL Ingrida Šimonytė oraz minister energetyki Dainius Kreivys podczas wizyty na stacji transformatorowej koło Olity, gdzie jest montowany synchronizator-kompensator, który pozwoli połączyć litewski system energetyczny z systemem europejskim **Fot. Dainius Labutis, ELTA**

Startuje plebiscyt „Polak Roku 2023”

Już po raz 26. ogłaszamy plebiscyt Czytelników „Kuriera Wileńskiego” mający na celu wytypowanie „Polaka Roku” — osoby najbardziej zasłużonej dla polskości na Wileńszczyźnie. Zachęcamy Czytelników do zgłaszania kandydatów do tego tytułu za rok 2023. Zgłoszenia prosimy nadsyłać do końca października br.

Plebiscyt ma na celu uhonorowanie osób, które w sposób szczególny zasłużyły się dla polskości na Litwie i poprzez swą działalność w mijającym roku trwale zapisały się w naszej polskiej kronice zdarzeń. Poprzednie edycje konkursu dowiodły, że mamy na Litwie wielu Polaków godnych tego szacownego tytułu. Osoby te poprzez codzienną pracę wnoszą wkład w zachowanie i rozwijanie polskości na Litwie, przyczyniają się do promowania dobrego imienia Polaków w społeczeństwie naszego kraju.

Niezmiennie cieszy nas to, że nasi Czytelnicy dostrzegają dokonania różnych osób pracujących w różnych dziedzinach i co roku typują kolejne osoby, które za swą działalność duszpasterską, oświatową, społeczną, kulturalną czy też polityczną zasługują na słowa uznania i podzięków.

Zachęcamy naszych Czytelników do nadsyłania do redakcji (listownie lub pocztą elektroniczną) nazwisk osób, których działalność i obywatelska postawa wobec spraw życiowo ważnych dla nas, Polaków mieszkających na Litwie, kwalifikują do zdobycia tytułu „Polak Roku 2023” wraz z uzasadnieniem zgłoszenia, zawierającym krótki opis działalności kandydata.

Zgłoszenia kandydatów w nieograniczonej liczbie mogą nadsyłać zarówno osoby fizyczne, jak też organizacje społeczne czy firmy prywatne.

Zgłoszenia prosimy nadsyłać na adres redakcji: „Kurier Wileński”, Birbynių 4A, LT-02121 Vilnius, Lietuva z dopiskiem „Polak Roku 2023” do końca października br. lub pocztą elektroniczną: reklama@kurierwilenski.lt.

Zwycięzcy konkursu z lat poprzednich nie mogą być powtórnie zgłaszani. Kapituła plebiscytu, składająca się z laureatów poprzednich edycji konkursu „Polak Roku”, spośród nadesłanych do redakcji zgłoszeń wybierze 10 osób typowanych do tytułu. W kolejnym etapie konkursu Czytelnicy będą mogli oddać swój głos na wybranego kandydata. Na naszych łamach będziemy publikować wywiady z nominowanymi do tytułu „Polaka Roku”, by ich wkład w życie społeczne i pielęgnowanie wartości narodowych był jak najszerzej znany. ■

Redakcja „Kuriera Wileńskiego”

Imieniny

28 września

Alodiusza, Amalii, Bernardyna, Laurencjusza, Marka, Myślibora, Salomona, Sylwina, Tymona, Wacława, Wawrzyńca

29 września

Cyriaka, Dadzboğa, Dariusza, Franciszka, Gabriela, Gajana, Grimbalda, Ludwina, Michaliny, Michała, Mikołaja, Rafała

Cytat dnia

„Podziękowałem Polsce za przywództwo w koalicji czolgowej i wsparcie udzielone od początku rosyjskiej inwazji”
— poinformował nowy ukraiński minister obrony Rustem Umierow po rozmowie z ministrem obrony narodowej RP Mariuszem Błaszczakiem.

Liczba dnia

2 485 — pocisków artyleryjskich i 97 granatów znaleziono podczas prac budowlanych na terenie jednostki wojskowej w Radwiliškach. Wedle saperów pociski i granaty należały do sowieckiej armii.

Korea Płd.: pierwsza defilada od dekady

W Seulu, stolicy Korei Południowej, we wtorek 26 września odbyła się największa od dekady defilada wojskowa z okazji Dnia Sił Zbrojnych Korei Południowej. Prezydent Jun Suk Jeol groził „położeniem kresu” reżimowi Korei Północnej w razie użycia broni nuklearnej. W defiladzie uczestniczyły nowoczesne czołgi K2, systemy artyleryjskie, drony i pociski balistyczne.

Poprzedni prezydent Mun Dze In zaniechał organizacji defilady w 2018 r., dążąc do pojednania z Pjongjangiem. Obecna administracja Jun Suk Jeola skupia się na wzmocnieniu potencjału wojskowego w obliczu zagrożeń ze strony Korei Północnej. Tymczasem Korea Północna wyciąga rękę do Rosji.

Na ulicach Seulu zaprezentowano kluczowe systemy uzbrojenia, w tym pociski raketowe Hyunmoo i system raketowy L-SAM. Ze względu na warunki pogodowe odwołano pokazy lotnicze.

Defilada ma kontekst rosnących napięć na Półwyspie Koreańskim. Prezydent Jun podkreślił, że sojusz z USA będzie dążył do „położenia kresu reżimu” Kim Dzong Una, jeśli ten użyje broni jądrowej.

Tymczasem, gdy wydaje się, że świat rzuca się w odmęty drugiej zimnej wojny, to nie samymi defiladami Azja stoi. Korea Południowa, Chiny i Japonia wkrótce

zorganizują trójstronny szczyt. To będzie pierwsze takie spotkanie od 2019 r., ma być sygnałem wznowienia współpracy dyplomatycznej. Cel to uspokojenie obaw Pekinu przed zacieśnianiem relacji na linii Waszyngton-Seul-Tokio. Z kolei rykoszetem dostanie Rosja — mniejsze napięcia między Pekinem a sąsiadami to zła nowina, bo zwiastuje ostrożność Chin, a chińska ostrożność raczej niechętnie będzie gloryfikowała działania Rosji na Ukrainie.

Po śmierci 17-latka: propozycje zezwolenia na przeszukiwania

Sejm rozpatruje nowelizację oświatową z inicjatywy Partii Pracy. Projekt nowelizacji, przyjęty we wtorek 26 września, umożliwi szkołom i policji sprawdzanie rzeczy uczniów w poszukiwaniu zakazanych przedmiotów. Głosowanie: 94 za, 7 przeciw, 17 wstrzymało się. Debata to pokłosie śmierci 17-latka w Mariampolu, który, jak przypuszcza się, zatrul się substancjami psychotropowymi.

Zmiana zobowiąże uczniów do pokazania swoich rzeczy na żądanie szkoły lub policji. Partia Pracy argumentuje, że kontrola nie może być uzależniona tylko od zgody rodziców. Nad projektem pochyla się sejmowe komitety, nim ten trafi pod głosowanie ostateczne.

W Kozłowej Rudzie stan wyjątkowy. Zatrute wody

W Kozłowej Rudzie ogłoszono stan wyjątkowy z powodu masowego śnięcia ryb w zbiorniku Pilvė-Vabalkšnė. Awaryjny stan urządzeń zapory Karpis, nieprawidłowe wdrożenie pozwolenia na obniżenie poziomu wody i susza hydrologiczna są przyczynami zaistniałej sytuacji. Mer Mantas Varaška ostrzega mieszkańców przed korzystaniem z wody ze studni i źródeł na potrzeby osobistej higieny. Decyzje dotyczące dalszego postępowania zapadną we czwartek 28 września. Woda z zanieczyszczonego stawu może wpłynąć na zdrowie ludzkie. Liczba śniętych ryb przekracza 500. Minister środowiska Simonas Gentvilas wzywa do oceny sytuacji.

Minister przewiduje spadek tempa renowacji bloków na Litwie

Renowacja 10 proc. bloków mieszkalnych rocznie w kraju to nierealne zadanie — stwierdził we wtorek 26 września minister środowiska Simonas Gentvilas. Jego zdaniem, brakuje materiałów, sprzętu i siły roboczej. Do tej pory wyremontowano jedynie 10 proc. z 40 tys. budynków na Litwie. Gentvilas przewiduje spadek tempa renowacji z powodu rosnących kosztów i braku pracowników. Szef Agencji Zarządzania Projektami Środowiskowymi (APVA), Gvidas Dargužas, potwierdził wyzwania, w tym brak funduszy i determinacji mieszkańców, i zaznaczył, że obecnie realizowanych jest 700 projektów modernizacyjnych.

Na 700-lecie Wilna zaginiony utwór odtworzyła... SI

Z okazji 700-lecia Wilna, Litewski Narodowy Teatr Opery i Baletu oraz Pałac Wielkich Księżąt Litewskich prezentują operę „Andromeda”, w której wykorzystano sztuczną inteligencję (SI) do odtworzenia zaginionej muzyki XVII-wiecznego kompozytora Marco Scacchiego. Wydarzenie odbędzie się 29 i 30 września. Projekt zrealizowany z Litewską Akademią Muzyki i Teatru jest pierwszym tego typu na świecie.

Sztuczna inteligencja pomogła w rekonstrukcji muzyki na podstawie zachowanych dzieł Scacchiego. Kompozytorzy Mantautas Krukauskas i Māris Kupčs odpowiedzialni są za muzyczną stronę. Orkiestra Barokowa Cappella Concertante Vilmense zagra pod batutą Mārisa Kupčsa. Projekt jest finansowany przez Urząd Miasta Wilna i Kancelarię Rządu Republiki Litewskiej, a po części z programu Nordplus.

Wyniki II edycji Konkursu Ponarskiego w DKP

22 września ogłoszono wyniki II edycji Konkursu Ponarskiego w Domu Kultury Polskiej w Wilnie. Temat dotyczył losów polskiej inteligencji na Wileńszczyźnie. W kategorii literackiej triumfowały Gabriela Rodzytė i Emilia Łuczyńska, w kategorii multimedialnej wyróżniono Beatę Ławrynowicz. Nauczycielem wszystkich laureatek była Wanda Andruszaniec. Wieczór zakończył się przedstawieniem teatralno-muzycznym w wykonaniu grupy „Niezlomni” oraz Anny Borkowskiej, laureatki poprzedniej edycji.

Halo? Ja na haloterapię. Rej. wileński zaprasza

Centralna Przychodnia Rejonu Wileńskiego oferuje terapię solną (haloterapię) jako metodę wzmocnienia odporności i poprawy zdrowia. Usługi dostępne dla dzieci i dorosłych. Zabieg polega na wdychaniu suchego aerozolu solnego w pomieszczeniu pokrytym solą. Cena za zabieg wynosi 6 euro, ale pacjenci z skierowaniem mogą korzystać z pięciu bezpłatnych zabiegów. Rejestracja jest wymagana. Haloterapia pomaga w doległościach oddechowych, skórnych i emocjonalnych. Zabieg nie jest zalecany dla osób z nadciśnieniem tętniczym, chorobami krążenia czy nerek.

Zbliżają się wybory sołtysów w rej. wileńskim

Już w przyszłym tygodniu wystartują wybory na sołtysów (lit. seniūnaitėiai) samorządu rejonu wileńskiego na kadencję 2023-2027. Zapraszamy mieszkańców do aktywnego udziału w głosowaniu i dzielimy się aktualnymi informacjami. Przypominamy, że wybór sołtysa będzie możliwy na jeden z dwóch możliwych sposobów: 1. głosując internetowo na stronie internetowej Samorządu Rejonu Wileńskiego od 2 października 2023 r. godz. 8 do 6 października godz. 15 lub w lokalnym starostwie według harmonogramu w dn. 9-13 października 2023 r. Kandydatury sołtysów można było zgłaszać do 24 września.

„Komuniagi” i „brojlerzy”: mąż minister Skaistė w opałach

Minister finansów Gintarė Skaistė podkreśliła prawo do strajku nauczycieli, komentując obelgi swojego męża, Audriusa Skaistysa, które ten wypisywał w mediach społecznościowych. Nazwał nauczycieli „komuniagami” (pot. określenie komunisty) i „brojlerowymi” (hodowanymi w dogodnych warunkach kurczakami), za co dostał roczny zakaz udziału w wyborach od partii Związek Ojczyzny – Litewscy Chryścijańscy Demokraci, zasugerowano mu też opuszczenie komitetu ds. oświaty.

Litwa zbuduje barierę także na bagnach

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Litwy ogłosiło w środę decyzję o instalacji fizycznej bariery na granicach z Białorusią i Rosją na terenach bagiennych. Decyzja zapadła podczas spotkania z przedstawicielami Ministerstwa Środowiska RL i Państwowej Służby Terenów Chronionych. Ministerstwo podkreśla, że nie będą wymagane dodatkowe interwencje ani wylesianie. Monitoring obszarów granicznych już istnieje. Decyzja o budowie bariery związana jest z napływem nielegalnych migrantów od 2021 roku. Litwa oskarża reżim w Mińsku o zorganizowanie szlaków nielegalnej migracji.

Navickienė rozważa kandydowanie w wyborach prezydenckich

Minister ochrony społecznej i pracy Litwy, Monika Navickienė, rozważa kandydowanie w wyborach prezydenckich z ramienia Związku Ojczyzny – Litewskich Chryścijańskich Demokratów (TS-LKD). Oświadczenie wydała po tym, jak jej kandydatura została zgłoszona 62 razy przez oddziały partii. Według danych TS-LKD, premier Ingrida Šimonytė zgłoszona była 66 razy, a lider partii Gabrielius Landsbergis 64 razy. Prawybyry odbędą się w połowie listopada. Wybory prezydenckie zaplanowane są na wiosnę 2024 r. Urzędujący prezydent Gitanas Nausėda według sondaży pozostaje faworytem.

Str. opr. na podst. vilnius.lt, BNS, am.lrv.lt, vrsa.lt, PAP, Gimn. im. J. Kraszewskiego w Wilnie, inf. wł., mat. pras.; Fot. EPA-ELTA, ELTA, vilnius.lt; Masz newsa? Skontaktuj się z dziennikarzem: a.klonowski@kurierwilenski.lt

Zwrot ziemi w Wilnie do wiosny? Sakson: „To nie jest realne”

Antoni Radczenko

„Reforma rolna w Wilnie zostanie zakończona w marcu–kwietniu” — oświadczył we wtorek szef resortu środowiska Simonas Gentvilas. To była odpowiedź ministra na pytanie posłanki AWPL-ZChR Rity Tamašunienė. „Wszyscy musimy popracować, aby nie stało się tak, że ludzie nie będą mieli możliwości, skąd i z czego wybrać” — oświadczyła polityk.

OBIETNICA MINISTRA

Gentvilas zapewnił, że ziemia zostanie zwrócona pretendantom w naturze lub w postaci rekompensaty pieniężnej. „Rozliczymy się ze wszystkimi mieszkańcami. Czy wszyscy przyjmą (zaoferowane rozwiązanie — przyp. red.), to już ich wola — czy wezmą działki, czy wezmą rekompensatę w postaci lasu lub pieniędzy. Państwo zrobi wszystko, by wywiązać się ze swych zobowiązań — również w samorządzie miasta Wilna. Odrobimy wszystkie lekcje domowe” — powiedział minister.

Podkreślił, że już są odpowiednie ustalenia z merem Wilna. „Urzeczywistnienie tej deklaracji jest nierealne, tak samo, jak deklaracje poprzednich rządów i ministrów” — oświadcza w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” Grzegorz Sakson.

NOVELIZACJA USTAWY

29 czerwca 2023 r. Sejm zaaprobował nowelizację Ustawy o zwrocie ziemi, przygotowaną przez Ministerstwo Ochrony Środowiska RL. Najwięcej ziemi nie zwrócono w samorządzie stołecznym. W przypadku, jeśli w tym samym samorządzie nie było rzeczywistej możliwości zwrotu ziemi w całości na własność, to państwo proponowało pretendantom różne formy rekompensaty. Można było ubiegać się o rekompensatę pieniężną lub w postaci

„Działka o przeznaczeniu innym w Wilnie zawsze będzie miała większą wartość od działki leśnej” — sądzi Grzegorz Sakson

ziemi rolnej czy też lasu na terenie wiejskim. Nowelizacja przewiduje między innymi, że od dnia 1 stycznia 2023 r. do dnia 1 marca 2024 r. pretendenci mogą złożyć wniosek i zmienić dotychczasowy sposób rekompensaty za zajętą ziemię miastową, prosząc, aby im niezwróconą ziemię lub część niezwróconej ziemi zrekompensowano w postaci działki o innym przeznaczeniu o takiej samej powierzchni na terenie tego samego samorządu.

WYJAŚNIENIA I WĄTPLIWOŚCI

— To oznacza wprowadzenia nowego ustawowego sposobu rekompensaty, który dotychczas w ogóle nie był przewidziany. Rząd RL miał obowiązek do dnia 1 października przyjąć akty wykonawcze, które musiały uregulować i wyjaśnić, co oznacza zapis: „zwrot w postaci działki o tej samej powierzchni i na terenie tego samego samorządu”. Mamy koniec września, a odpowiedniej uchwały rządu brak. Nic nie wskazuje na to, że te akty prawne zostaną przyjęte na czas. Bo jeśli weźmiemy tylko tekst samej ustawy, to oznacza, że jeśli

mam niezwróconych pół hektara ziemi w Wilnie, to mogę ubiegać się o działkę w Wilnie o przeznaczeniu komercyjnym, przemysłowym, pod magazyny, pod budownictwo indywidualne lub pod budowę domów wielomieszkaniowych. Obecnie w Wilnie była i jest możliwość za zajętą ziemię dołączoną do miast do dnia 1 czerwca 1995 r. ubiegania się o tzw. nową działkę ziemi, której powierzchnia wynosi od 4 do 12 arów. To był i jest najbardziej wartościowy sposób rekompensaty za zajętą ziemię miastową. Powstaje dużo pytań, jak w uchwale rządu zostanie rozpisana nowa regulacja ustawowa w kwestii trybu rozdawania działek o przeznaczeniu innym na terenie tego samego samorządu — dzieli się swymi wątpliwościami Sakson.

DZIAŁKI W WILNIE I LAS

Zdaniem prezesa Związku Prawników Polaków na Litwie pomysł ministerstwa tylko wprowadza niepotrzebny zamęt i faktycznie wydłuży proces zwrotu ziemi, zamiast tego, żeby go skrócić.

6.>>

— Stara redakcja ustawy, która jeszcze nadal obowiązuje, bo nowelizacja wchodzi w życie 1 stycznia, przewiduje, że pretendenci mogą ubiegać się o rekompensatę w postaci lasu do 1 listopada 2023 r. Faktycznie statystyka zwrotu ziemi w Wilnie w ostatnim czasie przyspieszyła, ponieważ ludzie zaczęli składać podania o rekompensatę w postaci lasu. Jeżeli będzie można od dnia 1 stycznia do dnia 1 marca 2024 r. ubiegać się o działkę o innym przeznaczeniu na terenie Wilna, to ludzie prawdopodobnie zaczną odwoływać swoje wnioski dotyczące rekompensaty w postaci lasu, bo jest czymś oczywistym, że działka o przeznaczeniu innym na terenie Wilna zawsze będzie miała większą wartość od działki leśnej na terenie wiejskim w innych samorządach — tłumaczy prawnik.

Podkreśla, że w myśl obecnie obowiązujących przepisów w wielu przypadkach proces projektowania działek leśnych na terenach innych samorządów już się roz-

począł. Jest to proces długotrwały i kosztowny. Jednak, jeśli znówelizowana ustawa daje możliwość odwołania wniosku, to złożone dotychczas wnioski będą zwyczajnie zmarnowane.

RÓWNOŚĆ PRZED PRAWEM

Zgodnie ze stanem na 1 lipca br. to teraz na ziemię w Wilnie czeka 2 571 osób, które pretendują na teren o wielkości 1 074 ha.

— Dopóki interesant nie otrzymał aktu własności, to do 1 marca 2024 r. może zmienić zdanie. Jeśli ludzie do 1 marca złożą odpowiednie wnioski, to minister będzie musiał szukać minimum dodatkowych 1 000 hektarów wolnej ziemi w Wilnie. To znaczy — nie ministerstwo, tylko samorząd, bo po nowym roku to właśnie on w pełni odpowiada za ten proces. Więc zakończenie zwrotu ziemi na wiosnę następnego roku jest absolutnie nierealne, ponieważ tylko do 1 marca będą zbierane wnioski. Później natomiast trzeba będzie

Minister środowiska Simonas Gentvilas oświadczył, że zwrot ziemi w Wilnie zostanie zakończony na wiosnę 2024 r. Prezes Związku Prawników Polaków na Litwie Grzegorz Sakson uważa, że nowe rozwiązania wprowadzają zamęt, który nie skróci, a wydłuży ten proces.

znaleźć odpowiednią ilość wolnej ziemi, zaprojektować ją i przekazać na własność pretendantom. To wszystko może trwać minimum od dwóch do pięciu lat. A co z tymi, którzy już wcześniej skorzystali z różnych form rekompensaty? To przecież jest ewidentne złamanie zasady o równości obywateli przed prawem — podkreśla Grzegorz Sakson. ■

Fot. Marian Paluszkiwicz

TVP
WILNO

■ Teraz na ziemię w Wilnie czeka 2 571 osób, które pretendują na teren o wielkości 1 074 ha

Każdy może rzucić palenie – ważne jest, aby szukać pomocy

„To na nerwy”. „To dla przyjemności”. „To, żeby mieć cokolwiek w czasie intensywnej pracy”. Brzmi znajomo? W uzależnieniu od palenia nikt nie jest wyjątkowy, każdego kierują te same schematy i myślenie. Z tego zakłętego kręgu można jednak się wyrwać i co najważniejsze – za papierosem nie tęsknić. Rzucenie palenia to nie wyrzeczenie – to doprowadzona do końca decyzja.

TWÓRZMY

zdrowotnie korzystne

NAWYKI!

Ludzie są tak stworzeni, że ciągle szukają sposobów na uspokojenie się, zrelaksowanie i zrobienie sobie przerwy. Dla niektórych jest to aktywność fizyczna i muzyka, dla innych palenie. Jednak współczesny świat jest pełen działań i praktyk, które mogą pomóc ci się zrelaksować bez szkody dla twojego ciała, więc pozostaje tylko wybór, a palenie rzucić. Droga do rzucenia palenia może być trudna, ale każda podróż do celu zaczyna się od podjęcia decyzji, w tym przypadku decyzji o rzuceniu palenia.

NAJWIĘKSZY WPŁYW MA OTOCZENIE

„Zacząłem palić w 2017 roku. Na początku wystarczyła paczka tygodniowo, potem potrzeba wzrosła do dwóch lub trzech paczek tygodniowo, a w końcu paczka dziennie przestała wystarczać. Ludzie wokół mnie mogli potwierdzić, że mogę palić jednego papierosa za drugim” – opowiada Kristijonas, który rzucił palenie rok temu.

Mówi, że pomimo faktu, że nie był naciskany przez otoczenie, aby zaczął palić, uległ „mentalności stada”, a przykład, który widział przez cały czas, stał się częścią jego życia.

Aušra Bagdonaitė, dyrektorka Centrum Zdrowia Psychicznego

Według badań, większy odsetek osób rzuca palenie z pomocą profesjonalistów w porównaniu z tymi, którzy próbowali rzucić palenie na własną rękę
Fot. Adobe Stock

na Antokolu, wskazuje, że wpływ palących rówieśników, rodziców lub innych osób jest jednym z głównych czynników prowadzących do uzależnienia od tytoniu, obok atrakcyjnych opakowań papierosów i wyrobów tytoniowych. Podkreśla również ewolucję przemysłu tytoniowego i mnogość pojawiających się narzędzi. Powstaje fałszywe wrażenie, że produkty te są mniej szkodliwe niż tradycyjne papierosy.

Według Auksė Šileikytė, psychiatry z polikliniki na Antokolu, która pracuje w szpitalu dziennym dla dorosłych, każdego roku na choroby związane z paleniem tytoniu umiera od 5 do 7 milionów ludzi na całym świecie, z czego połowa przedwcześnie i można temu zapobiec.

„Palenie wpływa na układ odpornościowy, zwiększając ryzyko

infekcji płuc. Palenie zwiększa częstość występowania zapalenia płuc i innych ostrych chorób układu oddechowego, a także prawdopodobieństwo zachorowania na gripę, przeziębienie i gruźlicę” – mówi ekspert.

ZMIANA ZALEŻY OD MOTYWACJI

Nigdy nie jest za późno na rzucenie palenia, ponieważ wskaźniki zachorowalności i śmiertelności z powodu tego szkodliwego nawyku rosną w zależności od tego, jak długo jest on praktykowany, wyjaśnia specjalistka. Uzależnienie jest chorobą przewlekłą, więc rzucenie palenia może być i zazwyczaj jest, procesem długotrwałym, wymagającym kilku prób. Decyzja o rzuceniu palenia jest istotną zmianą stylu życia.

8.>>

„Najważniejszymi czynnikami w procesie rzucania palenia są cechy osobiste danej osoby, jej motywacja oraz rodzaj pomocy, o którą poprosiła i osoby, której powierzyła swoje zmartwienia. Najczęstszymi motywami skutecznego rzucenia palenia są ochrona zdrowia, oszczędność pieniędzy, ochrona przyrody, dobry zapach z ust i dawanie przykładu innym” — opowiada psychiatra ze szpitala dziennego.

Kristijonas, który ukończył studia dziennikarskie na Uniwersytecie Wileńskim, mówi, że podczas studiów próbował rzucić palenie, ale nigdy mu się to nie udało, aż w końcu 14 sierpnia ubiegłego roku wypalił ostatniego papierosa:

„Nagle znalazłem książkę o tym, jak rzucić palenie. Zacząłem czytać, byłem zainteresowany, a po przeczytaniu 4 rozdziałów zdałem sobie sprawę, że nie potrzebuję książki, aby wyjaśnić, jak rzucić palenie, mogę to zrobić sam, bez książki”.

WYZNACZ KONKRETNY DZIEŃ

Dla tych, którzy chcą rzucić palenie, Auksė Šileikytė daje jedną radę — przestań palić. „Nie »mniej« czy »rządziej«, ale po prostu przestać. Nie można być trochę uzależnionym. Albo jesteś uzależniony, albo nie” — mówi.

Rzucenie palenia nie oznacza ograniczenia palenia, więc przy-

gotuj się na rezygnację ze wszystkich form palenia. Aby pomóc ci wytrwać w tym zobowiązaniu, powiedz o tym rodzinie, przyjacielom i współpracownikom, a także porozmawiaj z lekarzem lub innym pracownikiem służby zdrowia o tym, jakie metody leczenia mogą być dla ciebie skuteczne.

Zmień swoją rutynę: wykonuj codzienne czynności o innych porach dnia — wspólnie z osobami, które nie palą, w innych miejscach. „Unikaj sytuacji i środowisk, w których palisz, miej przy sobie książkę i telefon, aby unikać nudy. Z każdą minutą przypominaj sobie, że zbliżasz się do celu i że wybierasz zachowanie oparte na swoich wartościach, które nie jest »przyjemne tu i teraz«, ale dobre w dłuższej perspektywie” — radzi.

SPECJALIŚCI MOGĄ POMÓC

Lekarka, która pracuje w szpitalu dziennym dla dorosłych w Centrum Zdrowia Psychicznego, dodaje, że równie ważne jest rozważenie stresujących sytuacji, z którymi możesz się spotkać podczas rzucania palenia i tego, jak sobie z nimi poradzisz, jeśli nie będziesz palić.

„Ustal konkretne działania, takie jak ćwiczenia, słuchanie muzyki, pójście na spacer. Wszystkie sytuacje można rozwiązać bez palenia. Przypominaj sobie o ważnych krokach, które podejmujesz

w kierunku własnego zdrowia i zdrowia osób wokół ciebie” — dzieli się swoją radą psychiatra.

Przypomina nam również, że nawroty są naturalną częścią leczenia uzależnień. Ważniejsze jest nie to, ile nawrotów do palenia wystąpi, ale jak szybko zostaną one rozpoznane. Badania pokazują, że odsetek osób, którym udało się rzucić palenie jest wyższy wśród tych, którzy rzucili nałóg z pomocą profesjonalistów w porównaniu do tych, którzy próbowali rzucić palenie na własną rękę.

Najważniejszą rzeczą, według A. Šileikytė, jest uświadomienie sobie, że istnieją różne sposoby, aby pomóc komuś, kto chce rzucić palenie, podczas gdy nie ma sposobów, aby pomóc komuś, kto tego nie chce.

Więcej informacji na temat tego, dlaczego i jak rzucić palenie, można znaleźć na specjalnej stronie internetowej poświęconej narkotykom, tytoniowi i kontroli alkoholu <https://nerukysiu.lt>.

Od początku 2024 r. na Litwie zostanie również uruchomiona infolinia telefoniczna, która będzie udzielać bezpłatnych porad osobom pragnącym rzucić palenie.

Zam. 2719

Projekt „Twórzmy korzystne dla zdrowia nawyki!” jest wspierany finansowo ze środków Państwowego Funduszu Wzmacniania Zdrowia Społecznego

MŚ w Piłce siatkowej 2027 odbędą się w Polsce

Mogę uroczystie zapowiedzieć, że Mistrzostwa Świata w Piłce Siatkowej w 2027 r. odbędą się w Polsce. Fenomenalna postawa naszych siatkarzy, siatkarek, naszych kibiców spowodowała, że znowu uzyskaliśmy możliwość realizacji tej imprezy, która ma rangę światową — powiedział w śróde premier RP Mateusz Morawiecki.

Premier podkreślił w Zakopanem, że chce przekazać znakomitą wiadomość, którą „zawdzięczamy przede wszystkim polskim siatkarzom, polskim siatkarkom, tym którzy powodują, że — my, Polacy — kochamy coraz bardziej siatkówkę”.

Jak mówił, „to znakomita wiadomość dla wszystkich fanów sportu,

ale w szczególności fenomenalna postawa naszych siatkarzy, siatkarek, naszych kibiców spowodowała, że znowu uzyskaliśmy możliwość realizacji tej imprezy, która ma rangę najwyższą, rangę światową”.

Morawiecki poinformował, że w 2015 roku na wszystkie wydatki związane ze sportem — zawodowym, amatorskim, kulturą fizyczną — przeznaczono 950 mln zł, a w 2023 roku — 3 mld 800 mln zł. „To pokazuje ten postęp” — podkreślił premier.

„A wraz z każdą kolejną wielką imprezą światową, każdym kolejnym złotym medalem, kolejne polskie dzieci, kolejne grupy polskiej młodzieży chcą

uprawiać sport. A sport, jak wiemy doskonale, (...) kształtuje charakter, temperament, wyrabia dyscyplinę u wszystkich i powoduje, że mamy ludzi, którzy (...) są dzięki sportowi silniejsi, silniejszy charakterem, mają lepsze zdrowie” — wskazywał szef polskiego rządu.

Dlatego — mówił premier — rząd przeznaczą „kilka razy więcej środków na sport, na kulturę fizyczną”.

Premier podziękował wszystkim siatkarzom i siatkarkom, bo — jak zaznaczył — „to ich ogromna zasługa, że siatkówka jest dzisiaj naszym narodowym sportem, a dom światowej siatkówki jest właśnie w Polsce”. ■

PAP

Międzynarodowa wystawa poświęcona 400. rocznicy męczeńskiej śmierci św. Jozafata

29 września w wileńskim Muzeum Dziedzictwa Kościelnego odbędzie się otwarcie międzynarodowej wystawy „Aby wszyscy stanowili jedno. Dla męczeństwa św. Jozafata Kuncewicza — 400” („Tegul visi bus viena. Šv. Juozapato Kuncevičiaus kankinystei — 400”).

Na 2023 r. przypadają dwie ważne daty — jubileusz 700-lecia założenia Wilna oraz 400. rocznica męczeńskiej śmierci św. Jozafata Kuncewicza (ok. 1580–1623). Z tej okazji Muzeum Dziedzictwa Kościelnego zaprasza na wydarzenia przybliżające historię życia i działalności świętego.

Wilno zajmuje wyjątkowe miejsce w historii św. Jozafata. Właśnie tu miało miejsce powołanie go do życia zakonnego, tu wstąpił on do klasztoru Trójcy Przenajświętszej, gdzie razem z Józefem Beniaminem Ruskim rozpoczął reformę życia zakonnego oraz powołał zakon Bazylianów.

Obraz (1924 r.) przedstawiający św. Jozafata pochodzi ze zbiorów Muzeum Narodowego im. Andrzeja Szepetyckiego we Lwowie **Fot. Muzeum Dziedzictwa Kościelnego**

WILEŃSKI ŚWIĘTY

Św. Jozafata możemy śmiało nazywać wileńskim świętym: od XVII w. uchodził on za patrona Rzeczypospolitej Obojga Narodów, zaś w ikonografii często zajmuje miejsce równie ważne jak patron Litwy św. Kazimierz.

Urodził się w 1580 r. we Włodzimierzu na Wołyniu. Gdy podrósł, rodzice wysłali go do Wilna, gdzie miał się uczyć zawodu kupieckiego. Jednak Jan (takie imię otrzymał podczas chrztu) chętniej oddawał się czytaniu literatury religijnej niż zgłębianiu podstaw kupiectwa. W 1604 r. założył habit zakonny, przyjął imię Jozafata oraz osiadł w klasztorze Trójcy Przenajświętszej, gdzie prowadził pobożne, ascetyczne życie. Na początku XVII w. zaniedbany klasztor ożył dzięki jego staraniom. Jozafat stał się opiekunem duchowym kongregacji Trójcy Przenajświętszej — zreformowanej społeczności zakonnej chrześcijaństwa wschodniego, wokół której skupiały się

dołączone do unii klasztorzy w Mińsku, Żyrowiczach, Byteni i Nowogródka.

W 1618 r. Jozafat został powołany na urząd arcybiskupa w Połocku. Podczas fali napięcia, która ogarnęła przeciwników oraz zwolenników unii, Jozafat zostaje okrutnie zamordowany w 1623 r. w Witebsku.

Sławę zyskał dzięki cierpieniu i męczeństwu. Beatyfikowany w 1642 r., kanonizowany w 1867 r., stał się pierwszym świętym, założonego na terenach Rzeczypospolitej Obojga Narodów kościoła grekokatolickiego (unickiego).

UNIKATOWA KOLEKCJA

W obliczu trwającej wojny, jubileusz 400-lecia męczeństwa św. Jozafata nabiera szczególnego znaczenia. Nawiązuje do naszej

jedności z Ukrainą, jak też wspólnej historii. Wystawa nie tylko przybliży osobowość oraz działalność św. Jozafata, ale też kontekst historyczny jego życia, przypomina o Unii Brzeskiej, dzięki której powstał kościół grekokatolicki (unicki), o utworzeniu zakonu Bazylianów.

Zaprezentowana zostanie unikatowa XVII-wieczna kolekcja szat liturgicznych używanych do sprawowania obrządków wschodnich oraz kolekcja portretów arcybiskupów unickich, pochodząca ze zbiorów Narodowego Muzeum Litwy.

W ekspozycji znalazły się też relikwie św. Jozafata, wizerunki świętego, pierwsze wydania jego biografii oraz ilustracje etapów kanonizacji. 26 cennych eksponatów dostarczono ze Lwowa.

W DNIU OTWARCIA WEJŚCIE BEZPŁATNE

29 września, w dniu otwarcia wystawy wejście na nią będzie bezpłatne, przewidziane są też darmowe wycieczki z przewodnikiem. Do udziału w darmowych wycieczkach, które odbędą się o godz. 15, 16, 17 potrzebna jest wcześniejsza rejestracja.

W czasie trwania wystawy odbędzie się cykl wykładów pt. „Kijevo krikščionybės skaitiniai Vilniuje”, wycieczki, zajęcia edukacyjne oraz ekspozycja plenerowa na bocznej fasadzie Katedry wileńskiej.

Wystawa w Muzeum Dziedzictwa Kościelnego (ul. Šv. Mykolo 9) będzie czynna do 27 kwietnia 2024 r. Więcej informacji: bpmuziejus.lt; muziejus@bpmuziejus.lt, tel. +370 684 07 79

Opr. Justyna Giedrojć

Mieszkańcy Litwy wydają na żywność tyle samo co Niemcy

Honorata Adamowicz

Przeciętny Niemiec na żywność wydaje 12 proc. swojej pensji. Tymczasem Litwa znajduje się w pierwszej dwunastce krajów europejskich, w których mieszkańcy wydają najwięcej na żywność.

NIEZAMOŹNI WYDAJĄ WIĘCEJ

— To, że na produkty żywnościowe wydajemy tyle samo co mieszkańcy Niemiec, wcale nie oznacza, że jemy więcej, czy jedzenie mamy o wiele droższe. Mieszkańcy biedniejszych państw na żywność wydają najczęściej większą część swego wynagrodzenia. W bogatszych społeczeństwach ludzie kupują mniej jedzenia, ponieważ rzadziej gotują, a częściej jedzą w restauracjach i kawiarniach. Natomiast mieszkańcy biedniejszych państw nie mogą sobie pozwolić na częste jedzenie poza domem — wyjaśnia w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” Greta Ilektytė, ekonomistka Swedbanku.

W zależności od kraju na jedzenie możemy wydawać od kilku procent do ponad połowy wszystkich wydatków konsumpcyjnych. Analitycy platformy Picodi.com zebrali dane statystyczne ze 105 krajów i podliczyli, jaką kwotę wydają na żywność (spożywaną w domu) mieszkańcy różnych regionów świata.

NAJMNIEJ NA ŻYWNOŚĆ PRZEZNACZAJĄ MIESZKAŃCY USA

Są takie kraje, gdzie na jedzenie oraz napoje bezalkoholowe, wydaje się mniej niż 1/10 wszystkich wydatków poniesionych w ciągu miesiąca. Do takich krajów należą m.in. Stany Zjednoczone — 6,7 proc., Singapur — 8,4 proc., Wielka Brytania — 8,7 proc., Irlandia — 9,2 proc., a także Szwajcaria — 9,9 proc.

Mieszkańcy Litwy przeznaczają na żywność każdego miesiąca 21 proc. miesięcznego budżetu, czyli średnio 218 euro. Tyle samo wydają Niemcy. Tylko że wypłaty w Niemczech są dwa razy wyższe od naszych.

— Na Litwie w ciągu 20 lat wydawano na żywność coraz mniejsza kwotę. Ostatnio jednak znów zaczęliśmy więcej wydawać na produkty spożywcze, ponieważ mamy dużą inflację, ludzie mają mniej pieniędzy, toteż poza domem jedzą rzadziej. Co prawda, wszystko wskazuje na to, że w tym roku będziemy mieli więcej pieniędzy, ponieważ inflacja stanęła, wynagrodzenia wzrosły. A więc będziemy mogli sobie pozwolić na to, by częściej zjeść obiad gdzieś w kawiarni — podkreśla Greta Ilektytė. Mieszkańcy Litwy na żywność każdego miesiąca przeznaczają 21 proc. miesięcznego budżetu, czyli średnio 218 euro. Podobne wyniki odnotowano w Arabii Saudyjskiej (20,5 proc.), Libanie (21 proc.), RPA (21,3 proc.), Łotwie (19,3 proc.) i Estonii (20,2 proc.).

NAJWIĘCEJ / NAJMNIEJ

Polacy na jedzenie i napoje bezalkoholowe wydają 17,2 proc. wy-

godzenia. To znaczy, że wydatki na żywność u przeciętnego obywatela Polski wynoszą 128 euro miesięcznie. Podobnie jest w Portugalii (17,5 proc.) i Grecji (17,6 proc.).

Największą część wynagrodzenia wydają na jedzenie mieszkańcy Nigerii (59 proc.), Mjanmy (56,6 proc.) i Kenii (56,1 proc.).

Najwięcej w Europie wydają na jedzenie Szwajcarzy (325 euro miesięcznie), Norwegowie (308 euro) i Duńczycy (281 euro).

Natomiast najmniej wydają mieszkańcy Ukrainy (98 euro miesięcznie), Białorusi (89 euro) i Mołdawii (88 euro).

W raporcie Picodi.com wykorzystano najnowsze dane Euromonitora i urzędów statystycznych dotyczące udziału wydatków na żywność i napoje bezalkoholowe spożywane w domu. Nie obejmuje to wydatków w restauracjach, kawiarniach i przeznaczonych na alkohol. ■

■ Litwa znajduje się w pierwszej dwunastce krajów europejskich, w których mieszkańcy wydają najwięcej na żywność **Fot. Marian Paluszkiewicz**

Proponuje się umożliwienie zakupu produktów bezpośrednio u rolników

Anna Pieszko

Od 2024 r. proponuje się, by instytucje nabywające produkty rolne mogły bez wszelkich przeszkód zakupić je bezpośrednio od drobnych rolników lub gospodarstw rolnych. Ministerstwo Rolnictwa Litwy proponuje odpowiednie zmiany w Ustawie o zamówieniach publicznych (lit. Viešųjų pirkimų įstatymas).

Ministerstwo Gospodarki i Innowacji RL oraz Rada ds. Konkurencji ostrzegają jednak, że zmiany ograniczą możliwość udziału wszystkich chętnych dostawców, tworząc różne warunki konkurencji.

PRODUKTY OD DROBNEGO ROLNIKA — DO NABYWCY

Nowelizacja przewiduje, że nowy tryb byłby stosowany wyłącznie wobec bardzo małych, małych i średnich producentów — rolników, przedsiębiorstw rolnych, spółdzielni. Mogłyby one dostarczać produkty rolne bezpośrednio lub przez jedne-

go pośrednika, a instytucje zamawiające kupowałyby je w drodze zamówień uproszczonych lub w drodze bezpośredniego porozumienia.

— Przez wiele lat nasza placówka kupowała różne produkty rolne, czyli warzywa oraz owoce, bezpośrednio od naszych litewskich rolników — w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” mówi Zofia Matarewicz, kierowniczka Szkoły Przedszkola „Wilia” w Wilnie. — Obecnie zauważam tendencję do scentralizowania usług zamówień publicznych i kupowania produktów od dostawców zaproponowanych przez samorząd, który ogłasza przetargi w szerokim zakresie. Możliwe, że ma to swoje plusy, ponieważ istnieje wtedy możliwość uzyskania najtańszego dostawcy i kupienia produktów po najniższej cenie. Gorzej jest, kiedy niższa cena idzie w parze z gorszą jakością. Nie możemy sobie pozwolić na gorsze produkty, przecież żywimy dzieci. Musimy stawiać na jakość żywności, a nie kierować się wyłącznie niższą ceną — wskazuje.

Jak dodaje, obecnie samorząd ogłasza przetargi, w hurtowych ilościach skupuje produkty rolne, które następnie trafiają do samorządowych placówek, przedszkoli i szkół.

TANIE NIE ZAWSZE DOBRE

— Część tych produktów trafiała również do nas i ich jakość była tak niska, że po prostu nie nadawały się do zjedzenia. Ciągłe dokonywaliśmy zwrotów, ciągle pisaliśmy protokoły, że produkty często były nieświeże, przeterminowane, często termin ważności był na granicy jednego dnia przydatności do użytku, zaś warzywa i owoce często nadawały się do jedzenia tylko w połowie. Przykładowo przywozi się nam mrożoną rybę, która składa się w połowie z lodu. Jeżeli kiedyś z kilograma mrożonej ryby można było przygotować 600 g gotowej produkcji, to teraz zamawia się kilo ryby, żeby zrobić 300 g dania — wymienia przykłady Zofia Matarewicz.

13.>>

■ Produkty dostarczane bezpośrednio od rolnika są ekologiczne i świeże

12.>>

Jak mówi, placówka ma już doświadczenie współpracy z rolnikami, którzy bezpośrednio oferowali swą produkcję. Niewątpliwie wielkim plusem takiej współpracy jest to, że dostarczane warzywa i owoce były ekologiczne. Niestety, są również minusy. Warzywa muszą trafiać do przedszkola przez 12 miesięcy w roku, tymczasem rolnicy nie zawsze mają odpowiednie warunki do przechowywania produktów rolnych — buraków, ziemniaków, selera — i dlatego czasami trafiają się zwiędłe warzywa. Kolejnym minusem jest sezonowość — często rolnicy, z którymi się podpisało umowę, nie mogą dostarczyć swoich produktów, bo np. się wyczerpały, zwłaszcza na wiosnę. I choć zgodnie z umową rolnik ma obowiązek dostarczyć produkty, nie może tego zrobić. Dlatego obecnie placówka zamawia u miejscowych rolników i hodowców wyłącznie jakościowy nabiał, mięso, codziennie dowożone jest świeże pieczywo z niedużej piekarni.

— Na razie każda placówka może dokonywać zakupu produktów na sumę do 15 tys. euro rocznie. Dlatego mamy możliwość samodzielnego dokonywania zakupu artykułów spożywczych poza centralą — mówi Zofia Matarewicz.

DUŻE PRZEDSIĘBIORSTWA POZA KONKURENCJĄ?

Według Ministerstwa Rolnictwa Litwy zmiany mają na celu uniemożliwienie udziału dużych przedsiębiorstw, importerów i sieci supermarketów w zamówieniach, co byłoby korzystne dla organizacji świadczących usługi gastronomiczne obok innych usług publicznych, takich jak żłobki-przedszkola, szkoły, szpitale i inne placówki.

W tym czasie Ministerstwo Gospodarki i Innowacji RL ostrzega, że zmiany te bezpodstawnie rozszerzają możliwość zamówień poprzez nieogłaszane przetargi, tym sposobem ograniczając możliwość udziału wszystkich dostawców, którzy chcą uczestniczyć.

„Stawiamy na jakość żywienia, a nie kierujemy się wyłącznie niższą ceną” — wskazuje Zofia Matarewicz

„Nie są stwarzane warunki do konkurencji, nawet jeśli żywność jest dostarczana przez pośredników, którzy są w stanie przygotować propozycje w przetargu. Wylimitowanie konkurencji w zamówieniach żywności prawdopodobnie spowoduje znaczny wzrost ceny zakupu” — czytamy w konkluzji resortu na temat nowelizacji.

Zdaniem Rady ds. Konkurencji zmiany stworzyłyby odmienne warunki konkurencji, ponieważ nie wszyscy „wykonawcy mogliby uczestniczyć w uproszczonych zamówieniach publicznych i oferować insty-

tucji zamawiającej produkty rolne, których potrzebuje”.

„Duże przedsiębiorstwo może również być częścią krótkiego łańcucha dostaw żywności, w którym to przypadku nie powinno być dyskryminowane w zamówieniach publicznych w porównaniu z innymi mniejszymi firmami zaangażowanymi w krótki łańcuch dostaw żywności” — czytamy w konkluzji Ministerstwa Rolnictwa Litwy.

Według resortu krótki łańcuch dostaw żywności jest obecnie dostępny tylko dla producentów rolnych i producentów ubiegających się o wsparcie na jego rozwój oraz beneficjentów wsparcia, ale instytucje ogłaszające przetargi publiczne nie mogą tego zrobić.

BADANIE: RYNEK ZDOMINOWANY PRZEZ DUŻYCH DOSTAWCÓW

Analiza opublikowana przez Urząd Zamówień Publicznych w 2022 r. wykazała, że rynek zamówień publicznych artykułów spożywczych jest zdominowany przez dużych dostawców, a wartość umów z poszczególnymi wspólnotami, spółdzielniami, rolnikami, przedsiębiorstwami rolnymi to zaledwie około 2 proc. wartości wszystkich zakupów żywności. ■

Fot. Marian Paluszkiwicz

W nowelizacji Ustawy o zamówieniach publicznych proponuje się, by produkty od drobnego rolnika mogły trafiać do instytucji świadczących usługi gastronomiczne bezpośrednio

Szkoły zakazują, ministerstwo zwleka. Temat komórek coraz głośniejszy

Temat wprowadzenia zakazu korzystania z telefonów komórkowych przez uczniów w szkołach znów jest dyskutowany. W regulaminach niektórych szkół na Litwie już został wpisany zakaz korzystania z telefonów podczas lekcji.

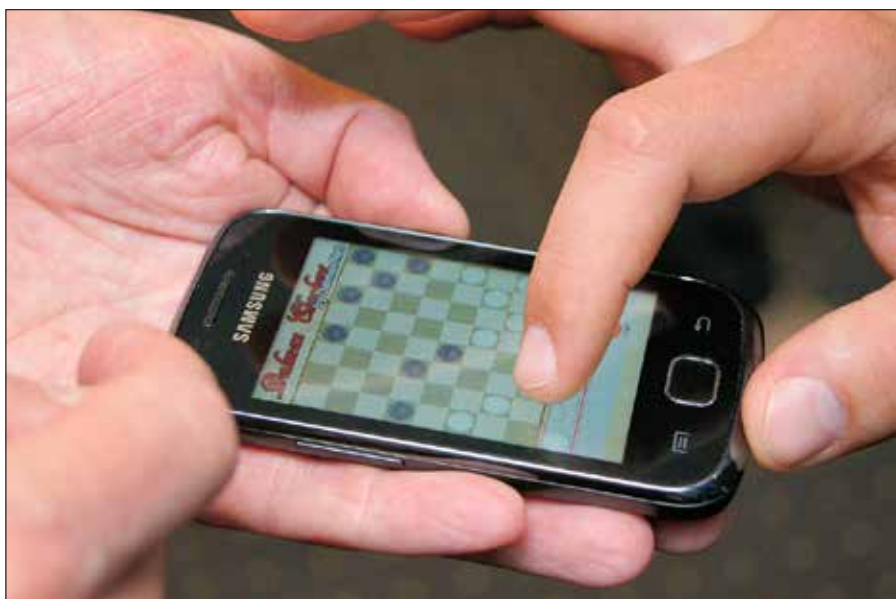
Honorata Adamowicz

Niektóre placówki edukacyjne idą nawet krok dalej, ograniczając możliwość korzystania ze smartfonów na terenie całej szkoły w dowolnym czasie.

W ubiegłym roku Justas Dziugelis, przewodniczący Sejmowej Komisji Spraw Społecznych i Pracy złożył projekt ustawy proponującej uregulowanie korzystania z telefonów komórkowych. Jednak w Sejmie po pierwszym głosowaniu projekt wrócił do poprawy. Justas Dziugelis w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” mówi, że ponownie przedstawi taki projekt na sesji jesiennej.

— Do tematu ograniczenia możliwości korzystania z komórek w szkole na pewno wrócimy, zwłaszcza teraz, gdy w ubiegłym tygodniu w Gimnazjum Inżynieryjnym im. Simonasa Daukantasa w Szawlach 14-letni uczeń podobno pobił nauczyciela za to, że ten kazał mu oddać komórkę. Takie konflikty się zdarzają. Szkoły, które z własnej inicjatywy wprowadziły zakaz korzystania ze smartfonów, są wzorem dla innych placówek — mówi Dziugelis.

W Gimnazjum Ventos (rej. okmiański) od września zabroniono korzystać z komórek w szkole. Gdy tylko uczniowie wchodzi do placówki, od razu muszą umieścić swoje inteligentne urządzenia w osobistych szafkach do przechowywania rzeczy i mogą je odebrać tylko po lekcjach. Wileńskie gimnazjum „Pažinimo medis” już siedem lat temu wpisało do regulaminu punkt ograniczający korzystanie z telefonów komórkowych w klasach. Tutaj stosuje się jedną z najważniejszych zasad — uczniowie bez zgody osoby dorosłej w celach nieedukacyjnych nie mogą korzystać z telefonu komórkowego na terenie szkoły. W wileńskim progimnazjum Balsiai

W regulaminach niektórych szkół na Litwie już został wpisany zakaz korzystania z telefonów podczas lekcji **Fot. Marian Paluszkiwicz**

również niedawno zostały wprowadzone ograniczenia w korzystaniu z telefonów komórkowych. Uczniowie szkoły podstawowej na terenie placówki nie mogą zupełnie korzystać z komórek. Natomiast starsi uczniowie mogą zabrać telefon do klasy, jeśli potrzebują urządzenia do lekcji.

Adam Błaszkiwicz, dyrektor Gimnazjum im. Jana Pawła II w Wilnie w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” powiedział, że w jego gimnazjum na lekcjach z komórek bez pozwolenia nauczyciela uczniowie korzystać nie mogą. Co prawda, czasem można z nich skorzystać w celach edukacyjnych.

— Gdyby była ustawa o zakazie korzystania z komórek w szkole, to wybrałbym wariant B. To znaczy, jeżeli komórki nie są potrzebne na lekcji, to muszą zostać w domu lub w szafkach szkolnych, ale jeżeli są potrzebne na lekcji, to uczeń może z nich korzystać — zaznacza Adam Błaszkiwicz.

W nadesłanym oświadczeniu „Kurierowi Wileńskiemu” z Ministerstwa Edukacji, Nauki i Sportu RL napisano, że na razie nie rozważa się zakazu korzystania z komórek w szkole na szczeblu krajowym.

„Zezwolenie na korzystanie z telefonów lub nie, jest decyzją samej szkoły. Urządzenia przynoszone do szkoły muszą służyć nauczaniu i uczeniu się. Telefony komórkowe, podobnie jak komputery i inny sprzęt, mogą być jednym z narzędzi, które pomagają urozmaicić proces edukacyjny. Nie jest niczym złym, jeśli nauczyciel korzysta również z telefonów komórkowych w procesie edukacyjnym. Niektóre szkoły, widząc, że rozprasza to uczniów, zakazały korzystania z telefonów komórkowych lub zezwalają na korzystanie z telefonów komórkowych tylko w określonych godzinach w celach edukacyjnych” — napisano w oświadczeniu. ■

Pokazy filmów VR „Wiktoria 1920” i „MS Piłsudski – Podwodna Misja”

Przez 3 dni — od 28 do 30 września — Biuro „Niepodległa” zaprasza na pokazy filmu VR „Wiktoria 1920” i „MS Piłsudski – Podwodna Misja”, które odbędą się w Domu Polskim w Ejszyszkach.

Technologia wirtualnej rzeczywistości, dzięki której widz staje się jednym z bohaterów wydarzeń, to najnowocześniejsza i najbardziej angażująca forma popularyzowania historii. Udział w wydarzeniu potwierdzili Gimnazjum im. Jana Śniadeckiego w Solecznikach; Gimnazjum Polskiego w Ejszyszkach; Gimnazjum im. L. Narbutta w Koleśnikach, Gimnazjum im. Anny Krepstul w Butrymańcach, Gimnazjum im. Elizy Orzeszkowej w Białej Wace, społeczność seniorów i seniorerek z Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Solecznikach oraz Polonia z Ejszyszek i regionu solecznickiego.

Film fabularny o wydarzeniach związanych z Bitwą Warszawską 1920 r. jest opowieścią historyczną, ale też swoją narracją nawiązuje do współczesności, w szczególności do zagrożeń związanych z imperiaлизmem rosyjskim i toczącą się wojną w Ukrainie. „Wiktoria 1920”, to wciąż opowieść prezentującą mało znane, ale ważne na losach Bitwy Warszawskiej działania polskiego wywiadu i zwracającą uwagę na rolę kobiet w wojnie polsko-bolszewickiej. Film „Wiktoria 1920” zrealizowany w technologii VR pozwala widzowi na przeniesienie się w czasie do 1920 r. i wzięcie udziału w niezwyklej misji dostarczenia meldunku do biura szyfrów na Cytadeli, jednocześnie wcielając się w bohatera wydarzeń — podkreśla Wojciech Kirejczyk, dyrektor Biura „Niepodległa”.

„MS Piłsudski – Podwodna Misja” to opowieść o legendarnym polskim transatlantyku MS „Piłsudski” oraz współczesnej misji badawczej. Czy załodze uda się zejść kilkadziesiąt metrów pod wodę i bezpiecznie wrócić z inwentaryzacji 3D „Piłsudskiego”? Czy odkryją skrywane na wraku skarby, a może tajemnice? Zaprasza-

■ Zdjęcia z planu VR „Wiktoria 1920” Fot. BPN

my na podróż w batyskafie na dno Morza Północnego, aby poznać sekrety „polskiego Titanica”, a wszystko w rzeczywistości Virtual Reality.

***

Biuro „Niepodległa” to państwowa instytucja kultury z siedzibą w Warszawie. Celem jego działalności jest realizacja zadań z zakresu polityki pamięci, w tym w szczególności działań ukierunkowanych na wzmacnianie wspólnoty obywatelskiej wokół wartości i symboli wspólnych dla polskiej historii i tożsamości.

Do zakresu działalności Biura „Niepodległa” należy podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej i państwowej m.in. poprzez inicjowanie, prowadzenie i wspieranie projektów badawczych, edukacyjnych, kulturalnych oraz społecznych kampanii informacyjnych i promocyjnych. Do najważniejszych zaliczyć można coroczne akcje #mojaflaga z okazji Dnia Flagi 2 maja i Niepodległa do hymnu 11 listopada. www.niepodlegla.gov.pl

Inf. Biuro „Niepodległa”

■ Premiera angielskiej wersji filmu VR „Wiktoria 1920” w Wilnie Fot. BPN

Giedymin – władca postępowy

Był znakomitym dyplomata, dążył do rozwoju handlu i rzemiosła, rozszerzył granice kraju, dał początek potężnej dynastii, a świat dzięki niemu dowiedział się o istnieniu Wilna – stolica Litwy na pewno może szczyścić się swoim założycielem, Giedyminem.

Justyna Giedrojc

28 września w Wilnie obchodzony jest dzień Giedymina – Wielkiego Księcia Litewskiego, założyciela miasta. Dynastia Giedyminowiczów (w tradycji polskiej Jagiellonów) uważana jest przez historyków za jedną z najpotężniejszych i najbardziej wpływowych dynastii władców w Europie.

ZAŁOŻYCIEL WILNA I JEGO PROROCZY SEN

„O sławie Giedymina, jednego z najświetniejszych władców Litwy zdecydowała legenda, która przypisała mu rolę założyciela Wilna, a zatem uczyniła go symbolem miasta i państwa litewskiego” – pisze prof. Tomas Venclova.

Według zapisów kronikarskich, Giedymin początkowo panował w Kiernowie, następnie przeniósł stolicę do Trok, wreszcie położył podwaliny po rozwój miasta Wilna.

„(...) Niedaleko Doliny Świętoroga, na szczycie góry ubił swą kopią władca dzikiego tura. Utrudzony po całodziennych łowach, stanął na nocleg w Dolinie Świętoroga. Zmorzony ujrzał sen, iż na tej górze, gdzie zwierza ubił, stoi wilk wielki, jakoby żelazny lub w pancerzu żelaznym, w tym wilku zaś słyszał sto wilków ogromnie wyjących, których głos po okolicznych polach i lasach się roznosił” – pisał Wojciech Kojalowicz-Wijuk, litewski historyk i teolog (1606–1677).

Proroczy sen objaśnił Giedyminiowi wieszcz Lizdejko, poradził też wznieść w tym miejscu zamek i założyć gród. W ten sposób na górze, u podnóża której Wilenka wpada do Wilii, powstała budowla – mury zamek, dziś zwany imieniem jego założyciela.

W 1996 r. na placu Katedralnym wzniesiono pomnik założycielowi Wilna (autor Vytautas Kašuba)

ZASŁYNAŁ JAKO DYPLOMATA

O historycznym Giedyminie (1316–1341) wiadomo niezbyt wiele. „Uważa się, że jego dziad Skalmantas (lit. Skalmantas) i ojciec Butywid (Butvydas) byli wielkimi książętami litewskimi. Giedymin objął rządy po śmierci swego brata Witenesa (Vytenisa). Miał też więcej braci. Niektórzy historycy uważają, że jego bratem był Margier (Margiris) – bohaterski obrońca zamku w Pilėnai, który nie mogąc przeciwstawić się sile krzyżackiej z całą załogą popełnił samobójstwo” – pisze prof. Venclova.

Giedymin utworzył ogromne państwo, które w owym czasie stało się jednym z największych w Europie wschodniej. Nigdzie na swojej drodze nie zostawił śladów spustoszenia.

– Zasłynął nie tylko jako dowódca wojskowy, ale przede

wszystkim jako dyplomata, dzięki któremu Europa dowiedziała się o Wilnie. Próbował stworzyć dogodne warunki do rozwoju miast, handlu i rzemiosła w Wielkim Księstwie Litewskim – opowiada w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” litewski historyk Alfredas Bumblauskas.

CZEŚĆ GRANIC ZACHOWAŁA SIĘ DO DZIŚ

Giedymin przyłączył do Litwy Witebsk, Mińsk, Wołyń i Halicz, w strefie jego wpływów znalazły się Nowogród Wielki i Kijów. Aby umocnić zawarte układy, wydawał swe córki za książąt Moskwy, Tweru, Suzdala. Większa część granic Litwy z zakonem krzyżackim ustalonych w jego czasach, zachowała się do dziś. Obecnie są to granice z obwodem kaliningradzkim i Łotwą.

16.>>

Odparłszy niejedną najazd Krzyżaków, Giedymin wystosował do papieża Jana XXII w Avinionie łacińskie listy, w których składał obietnicę chrztu, twierdząc, że na przeszkodzie stoi jedynie zaborcza polityka zakonu. W listach zapraszał na Litwę kupców, rzemieślników, rycerzy z Zachodu. Ludzi, którzy by chcieli osiąść na roli, na dziesięć lat zwalniał od podatków.

— Zamiar chrztu nie został urzeczywistniony, jednak listy wywarły spore wrażenie w Europie i utwierdziły status państwa litewskiego — podkreśla prof. Bumblauskas.

PIERWSZE ŹRÓDŁO HISTORYCZNE O LITEWSKIEJ STOLICY

Listy te (najstarsze znane teksty zostały napisane w Wilnie), są pierwszym źródłem historycznym o litewskiej stolicy. W pierwszym liście z dnia 25 stycznia 1323 r. podkreślono, że został on „napisany w naszym mieście Wilnie”. Dzień ten jest uważany za datę powstania Wilna, choć i przed Giedyminem istniała tu znaczna osada. W listach też zaznaczono, że w pogańskim Wilnie są dwa kościoły katolickie — franciszkański i dominikański. Prawdopodobnie były też cerkwie prawosławne — dwaj bracia Giedymina byli wyznania prawosławnego — jeden rządził w Płocku, drugi w Kijowie.

— Niestety autentyczne listy nie zachowały się. Obecnie, liczący pięćset słów duplikat jest wyeksponowany w muzeum Baszty Giedymina, filii Muzeum Narodowego Litwy. Jest dokładną kopią oryginalnego listu z dnia 25 stycznia 1323 r. To, że zachował się duplikat listu, można zawdzięczyć dalekowzroczności księcia Giedymina, który kazał przepisać w kilku egzemplarzach swoje posłania. Ten odpis został zrobiony od razu po dostarczeniu listu do Rygi i zgodnie z życzeniem litewskiego władcy przymocowany na drzwiach kościoła — opowiada „Kurierowi Wileńskiemu” Valdas Steponaitis, archeolog Muzeum Narodowego Litwy.

DAŁ POCZĄTEK DYNASTII

Historycy zauważają, że książę Giedymin w czasach swoich rządów pełnił zarówno funkcje prezydenta i mera Wilna. Na owe czasy był to władca bardzo postępowy. Listy odzwierciedlają jego wartości i ideały; myśli o tym, jak przyciągnąć inwestycje zagraniczne, wdrożyć skuteczną koncepcję obrony narodowej, receptę na to, jak większość może współistnieć z mniejszościami. 2 października 1323 r. Giedymin podpisał umowę pokojową z Rygą, biskupem ryskim oraz rycerzami niemiecki-

mi. W roku 1325 zaś zawarł sojusz obronny z królem Polski Władysławem Łokietkiem, wzmacniając go małżeństwem swojej córki Aldony z synem Łokietka, Kazimierzem. Zatem państwo litewskie ze stolicą w Wilnie stało się pełnoprawnym członkiem wspólnoty narodów europejskich. Giedymin dał początek dynastii, która ponad dwieście lat rządziła Litwą, a później także i Polską. ■

Fot. Marian Paluszkiwicz

TVP
WILNO

■ Baszta Giedymina jest jednym z symboli Wilna

I wojna światowa: katastrofa humanitarna i możliwości polityczne

Pierwsza niemiecka okupacja Litwy była bardzo brutalna — uważa historyk Tomas Balkelis. Od 1916 r. Wilno praktycznie było miastem zamkniętym. Tym niemniej wojna stała się czynnikiem decydującym o niepodległości Litwy.

Antoni Radczenko

19 września 1915 r., według starożytnego porządku, czyli 2 października według nowego kalendarza, wojska kajzerowskie zajęły Wilno.

BOLESNY POCZĄTEK

— I wojna światowa miała ogromny wpływ na społeczeństwo i politykę Litwy. Właśnie w czasie wojny ostatecznie ukształtowała się idea niepodległej Litwy. Sam początek wojny był bardzo bolesny dla Litwy. Jesienią 1915 r. praktycznie całe terytorium zostało zajęte przez wojsko kajzerowskie. Okupacja niemiecka trwała do końca 1918 r., chociaż część oddziałów pozostawała na Litwie jeszcze w roku 1919. Sama okupacja była bardzo brutalna i bolesna dla Litwy, ponieważ polegała na maksymalnym wykorzystaniu jej zasobów. Podstawowym celem władz niemieckich było wykorzystanie tery-

toriów okupowanych do wyżywienia żołnierzy. Odbływały się masowe rekwizycje, ograniczono swobodne poruszanie się, były blokowane miasta. Faktycznie od 1916 r. Wilno było odizolowane od pozostałego kraju. Jesienią tego roku w mieście rozpoczął się głód. Z powodu głodu i epidemii tyfusu umarło do jednej piątej mieszkańców Wilna — mówi „Kurierowi Wileńskiemu” dr Tomas Balkelis z Instytutu Historii Litwy.

PERŁA KORONY POLSKIEJ

Inny ważnym czynnikiem, który uderzył w Litwę, była masowa ewakuacja mieszkańców zarządzana przez władze carskie.

— W 1915 r. z tzw. zachodnich guberni w głąb Rosji przesiedlono do pół miliona mieszkańców. Ponad 200 tys. etnicznych Litwinów znalazło się

w Rosji. Został dokonany podział litewskiej inteligencji, ponieważ duża liczba jej przedstawicieli również musiała opuścić Litwę. Z drugiej strony inteligencja litewska będąca w Rosji rozpoczęła promowanie pomysłu związanego z niepodległością. Uchodźcy zaczęli powoływać różnego rodzaju organizacje społeczne. Przede wszystkim były to organizacje charytatywne — opowiada historyk.

Polityka narodowościowa władz okupacyjnych na terytorium Litwy była zmienna.

— Początkowo okupanci nie bardzo wiedzieli, co mają zrobić z Litwą. Były różne plany. Jedne zakładały tworzenie małych państw w Europie Wschodniej, które byłyby zależne od Niemiec. Były też plany osiedlenia w krajach bałtyckich niemieckich kolonistów.

19.>>

■ Jesienią 1915 r. Niemcy okupowały Wilno

18.>>

Kiedy wojsko niemieckie wkroczyło do Wilna, to początkowo zakładano, że jest ono bardziej miastem polskim. Pierwszy wojskowy komendant wydał nawet odezwę do mieszkańców miasta, gdzie nazwał Wilno „perłą korony polskiej”. Odezwą spowodowała pewien zamęt społeczny. Litwini od razu złożyli protest. Niemcy dosyć szybko odwołali odezwę, która była nawet zerwana z tablic ogłoszeniowych i słupów — mówi Balkelis.

KŁĘSKA NIEMIEC I ROSJI

Nie zważając na litewski protest, początkowo Niemcy opierali się w Wilnie na samorządzie składającym się z Polaków. Zmiana w podejściu zaszła na przełomie 1916–17 r.

— Niemcy w listopadzie 1916 r. powołali Radę Regencyjną. Celem projektu było przyciągnięcie jak największej liczby Polaków do wojska kajzera. Kiedy jednak zobaczono, że Polacy nie chcą walczyć za Niemcy, to stopniowo w Wilnie i w całej Litwie władze okupacyjne zaczęły wspierać Litwinów, Białorusinów, częściowo Żydów. Ober-Ost (wydzielona część terytorium Imperium Rosyjskiego, okupowanego przez Cesarstwo Niemieckie — przyp. red.) miał stać się pewnego rodzaju przeciwwagą dla rodzącej się Polski. Zaczęli na tym terytorium tworzyć satelickie

państwa, które w zasadzie musiały być antypolskie. Tak powstała Taryba. Niemcy wyobrażali, że to będzie organ absolutnie posłuszny Berlinowi. Szybko okazało się, że Taryba jednak chce prowadzić politykę samodzielną — zaznacza rozmówca.

Kłęska Niemiec spowodowała, że Taryba mogła ogłosić niepodległość.

— Te wszystkie rzeczy stały się możliwe tylko w wyniku wojny. Niepodległość mogła być zadeklarowana tylko dlatego, że Niemcy poniosły klęskę. Wojnę przegrała też imperialna Rosja, która upadła i w jej miejscu pojawił się agresywny reżim bolszewicki. Oczywiście Litwa jeszcze musiała obronić swą niepodległość. Tylko trzeba pamiętać, że wszystkie te procesy zostały uruchomione dzięki I wojnie światowej. Wojny zawsze są zjawiskami mocno destruktywnymi. Wojna miała bardzo bolesne skutki zwłaszcza dla ludności cywilnej, bo praktycznie została zniszczona w całości gospodarka kraju. Jednak z drugiej strony, otworzyła przed Litwą nowe możliwości polityczne — podkreśla historyk.

MOBILIZACJA SPOŁECZEŃSTWA

Ważnym elementem państwowotwórczym dla Litwy był masowy, począwszy od roku 1918, powrót litewskich uchodźców z Rosji.

— W Rosji pozostało, z różnych przyczyn, około 30 tys. etnicznych

Litwinów. Pozostała część wróciła. W 1915 r. Litwę opuściło do 160 tys. Żydów; po wojnie wróciła tylko połowa. Więc z pewnością na skutek uchodźstwa Litwa straciła spory odsetek mieszkańców, tym niemniej, ci którzy wrócili, stali się czynnikiem wzmacniającym młode litewskie państwo. W dużym stopniu uchodźcy stanowili litewską elitę. Mykolas Slezevičius, jeden z pierwszych premierów oraz faktyczny twórca litewskiego wojska, też był uchodźcą. Efektem wojny była konsolidacja litewskiego społeczeństwa. Było kilka fal mobilizacyjnych. Pierwsza mobilizacja społeczna miała miejsce się na przełomie lat 1918–19, kiedy Litwę zaatakowali bolszewicy. Wówczas trzeba było tworzyć wojsko. Później była walka z bermontowcami na północy kraju. Wtargnięcie wojska Lucjana Żeligowskiego również spowodowało powszechną mobilizację społeczeństwa. Można powiedzieć, że dzięki tym walkom Litwie udało się stanąć na nogi. Powstały instytucje, powstało zawodowe wojsko. I bardzo ważna rzecz — spora część społeczeństwa stała się patriotami Litwy, chcącymi uczestniczyć w jej obronie oraz życiu społecznym i politycznym — oświadcza Balkelis. ■

Fot. Wikipedia

TVP
WILNO

■ Dzięki klęsce Niemiec i Rosji w I wojnie światowej Taryba mogła ogłosić niepodległość Litwy

Nie ma śmierci tam, gdzie jest wieczna pamięć i miłość

Wrzesień jest miesiącem, który w polskiej historii zapisał się wieloma tragicznymi wydarzeniami. Wybuch II wojny, tragiczny 17 września 1939, który podzielił polskie ziemie między dwa systemy totalitarne.

Wileńszczyzna pozostała po stronie wschodniej, sowieckiej. Już z końcem września władze sowieckie rozpoczęły aresztowania, w przeważającej mierze w samym Wilnie. Teren ten był administrowany w następnych miesiącach przez władze litewskie, ponownie przez okupanta sowieckiego, niemieckiego, a od lipca 1944 r. znowu wróciła władza sowiecka, która do roku 1953 sukcesywnie przeprowadzała przymusową asymilację i rusyfikację. Rok 1945 oznaczał nie wyzwolenie i pokój, a niewolę i ucisk. Reżim sowiecki przyniósł Litwie nowe masowe represje, sowietyzację życia społecznego i gospodarki.

ZIEMIA WILEŃSKA SVOJE PRZECIERPIAŁA

Ludność Ziemi Wileńskiej bez dnia wytchnienia była poddawana tym represjom. Ubiegły wiek na tej ziemi zapisany jest krwawą zgłoską — jako zsyłki, łagry, więzienia na Ofiarnej, Łukiszkach, w Nowej Wilejce. Te miejsca stały się początkiem kaźni i zniewolenia, przesłuchań i tortur, miejscem budzącym zgrozę i trwogę wśród ludności.

Represje dotknęły również terenów wiejskich, m. in. gminy i parafii w Podbrzeziu. To na miejscowym cmentarzu w roku 2018 został ustawiony Krzyż Pamięci wraz z tablicą — ku pamięci mieszkańców... Mieszkańcom każdej narodowości i wyznania, którzy tutaj się urodzili, mieszkali, uczyli się i pracowali. Nie tylko Polacy byli ofiarami represji — ucierpieli też mieszkający na tych terenach Litwini, staroobrzędowcy i inni.

UROCZYSTOŚCI UPAMIĘTNIAENIA OSÓB REPRESJONOWANYCH

Potwierdzeniem tego, w jakim stopniu i mierze represjami

zostali dotknięci mieszkańcy, są coroczne uroczystości związane z odsłonięciem tabliczek imiennych represjonowanych mieszkańców, w tym roku w liczbie 133. Liczba ta obejmuje 40 rodzin zesłanych w śniegi Syberii i stepy Kazachstanu. Pozostałe to łagiernicy, jeńcy wojenni roku 1939, jeńcy polityczni i ofiary NKWD.

Od pięciu lat uroczystości upamiętniające represjonowanych mieszkańców organizowane i prowadzone są przez Fundację Pochówek i Pamięć z Polski.

UROCZYSTOŚĆ ŁĄCZONA

W roku bieżącym uroczystość odbyła się 16 września. Dzień ten to połączenie Światowego Dnia Sybiraka z rocznicą ustawienia Krzyża Pamięci w Podbrzeziu. Podczas Mszy św. ksiądz Jarosław Spirydowicz zawierzył Matce Boskiej Podbrzeskiej ponad 300 imion represjonowanych mieszkańców. Lista jest dokładna, z wyszczególnionym składem rodziny, wiekiem aresztowanych dzieci, miejscem ich zamieszkania oraz liczbą lat i miejscem zsyłki.

21.>>

Dwie Sybiraczki: pani Halina (od lewej), urodzona na Syberii i pani Władysława, zesłana jako dziecko

20.>>

Przeważnie byli oni zesłani w Krasnojarski Kraj w latach 1949–1951. Wśród łagierników są to lata 1944–1945 i przeważają łagry Kaługi, Workuty, Donbasu, Stalino-gorska... Wykaz miejscowości, nazwiska rodowe, miejsce urodzenia i zamieszkania to swoista mapa tej ziemi, tej parafii, tej gminy.

Wśród licznie przybyłych zaproszonych gości, zainteresowanych uczestników uroczystości, najliczniejszą grupę stanowili potomkowie osób represjonowanych z Polski. Przybyli z odległych miast, takich jak – Nowogard, Starogard, Kartuzy pod Gdańskiem, Lidzbark Warmiński, Olsztyn, Warszawa, Białystok, Ryn, Węgorzewo czy Kętrzyn. Tam mieszkają potomkowie 38 upamiętnionych represjonowanych w tym roku.

ARESztOWANA, GDY MIAŁA 18 MIESIĘCY

Pod Krzyżem Pamięci spotkały się trzy kobiety, trzy Sybiraczki. Dwie urodzone w trakcie zesłania rodziców i jedna jako dziecko aresztowana i zesłana wraz z całą rodziną. Pani Władysława, urodzona w folwarku Szunele, była aresztowana w 1949 r., miała wówczas zaledwie 18 miesięcy. Do Polski szczęśliwie wróciła w roku 1955 na Ziemię Odzyskaną, w okolicy Szczecina.

Dziękowała Matuchnie za opiekę i za ten dzień, w którym może upamiętnić modlitwą i światełkiem pamięci swoją rodzinę, tych najbliższych – rodziców, rodzeństwo, babcię ze strony mamy, dziadków ze strony taty i siostrę ojca. Wszyscy byli na liście, w tym samym czasie usłyszeli wyrok – zesłanie bez prawa powrotu. Tym, co żyją, pragnie przekazać zapamiętane chwile z uroczystości.

Odwiedziła swe rodzinne strony, chociaż ich nie pamięta. Odwiedziła w pierwszej kolejności rodzinne groby, tutaj spoczywa wielu z rodziny Łozowskich i Rutowiczów. Wspominała dziadka Rutowicza w samym kościele, wszak był budowniczym i sponsorem wielu elementów tegoż kościoła.

Tutaj rodzice składali przysięgę małżeńską, a ona sama otrzymała sakrament chrztu. Mama pani Władysławy to rodzona siostra mamy pani Janiny, również Sybiraczki, która urodziła się na Syberii, w Krasnojarskim Kraju.

POWIĄZANIA RODZINNE

Pani Halina z Kętrzyna, urodzona na Syberii w 1954 r., przybyła do Polski wraz z rodzicami w 1956 r. w okolice Kętrzyna, również na Ziemię Odzyskaną. Dziadkowie pani Haliny z obu stron znali się jeszcze mieszkając na Wileńszczyźnie i potem dzielili wspólny los zesłańców, rodzice połączyli rodziny Wołejko i Gajdamowicz węzłem szczególnym, gdyż w młodości założyli kolejną rodzinę.

Pani Halina w dniu 16 września w Podbrzeziu wyjątkowo przeżyła moment odsłonięcia tabliczki, w sumie było ich nawet kilka. Do upamiętnienia oprócz rodziców była tabliczka łagiernika, żołnierza AK, ze strony babci Gajdamowicz. Jej wyjście za mąż 22.>> powiększyło grono represjonowanych o stryjaka, również łagiernika i zesłańca Workuty.

Sybiraczka urodzona na Syberii, wspomniana już wyżej pani Janina, to również założycielka, prezes fundacji i organizatorka uroczystości upamiętniających. Rodzice zostali zesłani w 1951 jako „kułacy” z dwójką dzieci (synowie, lat 5 i dziesięć miesięcy) oraz z babcią Heleną. Druga babcia pani Janiny, Zofia była zesłana z rodziną swej córki Franciszki. Z grona rodzinnego pani Janiny jako represjonowani byli Piotrowscy i Tomaszewscy z Szarn, Rymaszewicze z Markuńca, Nugaryszek, Giegużyszek, Łozowscy z Miszkińca, Szunel. Ojciec pani Janiny, zatytułował swoje wspomnienia – „Dwukrotnie w szponach NKWD” – jako że był łagiernikiem Donbasu w 1945, pojmanym w nocnej łapance w Wilnie. Powrócił na ojcowiznę, nie chciał jej opuścić, nie chciał poddać się przymusowemu wyjazdowi do Polski. Drugi raz szpony zacisnęły się po sześciu latach od powrotu z łagru.

■ Krzyż Pamięci w Podbrzeziu

To nie są odosobnione przypadki powiązania rodzinnego wśród represjonowanych. Wiele rodzin było skoliigaconych i nie ma raczej rodziny z tej parafii i gminy, aby bliżej czy dalej nie była powiązana z represjami.

ŚWIADECTWO MIŁOŚCI I PAMIĘCI O PRZODKACH

Każda odsłonięta tabliczka to historia w skrócie danej rodziny i osoby. To wyraz szczególnej wagi dla historii lokalnej i nakaz moralny dbania o uchwyconą, utrwaloną przeszłość mieszkańców parafii i gminy Podbrzezie. Zachowana od zapomnienia. To ukazanie potomkom z Polski i Litwy, jak upamiętniony przodek przyczynił się swym losem do budowania i torowania drogi do wolności, niepodległości, którą świętujemy każdego roku od 105 lat.

22.>>

21.>>

Tak było rzeczywiście, ale nie w kategoriach normalności. To było ich życie, ale w części pod butem dyktatora.

Żyjący Sybiracy i Potomkowie represjonowanych wywodzących się z parafii i gminy Podbrzezie w dniu 16 września 2023 r. dali świadectwo swej miłości i swej pamięci przodkom upamiętnionym w miejscu ich pochodzenia. To rola żyjących i przewodnictwo w przekazie historii prawdziwej, nie skłamanej, pokoleniom nowym, a w szczególności młodzieży lokalnej. Młodzieży, która umie i potrafi słuchać, tylko trzeba do niej mówić.

NIE DLA ŁEZ TO, ALE DLA MODLITWY I PAMIĘCI

Miejsce z krzyżem i liczne tabliczki represjonowanych nie powinno pobudzać do rozżalenia, tylko do modlitwy, wspomnienia i upamiętnienia tych, którzy wbrew własnej woli cierpieli fizycznie i psychicznie. Cierpieli, aby współcześnie żyjący mógł się cieszyć i doceniać swoją wolność, możliwość nauki, pracy, a nade wszystko docenić fakt, że ma swoją Ojczyznę i nie brakuje mu chleba.

Każde spojrzenie i odczytanie treści tabliczki to modlitwa do Pana Boga i prośba o wieczny odpoczynek zmarłym. To miejsce, śmiało można stwierdzić, jest często jedynym miejscem upamiętnienia zmarłych na zsyłce, wygnaniu, którzy nie mają swych grobów, którzy spoczęli w niepoświęconej ziemi bez modlitwy, a rodziny zostały często pozbawione danych o miejscu i okolicznościach śmierci. Tutaj, pod tym krzyżem pamiętają o tym.

KRZYŻ PAMIĘCI W PODBRZEZIU

Pamiętajmy o nich szczególnie, a z opracowaniem własnym listy zmarłych zesłańców i łagierników mogliśmy się zapoznać podczas kolejnego etapu uroczystości, jakim było wspólne spotkanie pod namiotem, przy kawie i smakowitym poczęstunku.

W Polsce Sybiracy są zrzeszeni w Związku Sybiraków, stanowią organizację, są objęci wieloma formami upamiętnienia. Tutaj na Litwie, w miejscu pamięci, jakim od pięciu lat jest Krzyż Pamięci w Podbrzeziu, to wielki ukłon w stronę założycielki fundacji, która na podstawie ustnych informacji i możliwych nośników archiwalnych dotarła do potomków mieszkających po obu stronach wspólnej granicy. Jak sama powiedziała, to godziny, dni i noce poszukiwań, to rozmowy niekończące się, to odczucie, że trzeba i trzeba, że jeszcze ktoś...

Pomaga jej wiedza czerpana z notatek pozostawionych przez ojca, przekazy rodzinne, jak i liczne publikacje. Stwierdza wprost, że wiele się sama nauczyła przez te lata i wcale nie jest tak trudno poprowadzić takie działanie upamiętniające mieszkańców, jakim jest forma Krzyża Pamięci.

ci. Wierzy, że znajdzie się osoba, albo, że „zarazi” inną do działań w sąsiednich parafiach takich jak Korwie, Rzesza, Mejszagoła, Niemenczyn czy Sużany, w których również wielu mieszkańców było represjonowanych.

Wartość to wielce dodana i niemierzalna, jakim było uczestnictwo w takim dniu w Podbrzeziu, na Litwie, którym był dzień 16 września 2023 r. ■

Janina Starowiejska
Fot. archiwum prywatne J. S.

Miejsce z krzyżem i liczne tabliczki represjonowanych nie powinno pobudzać do rozżalenia, tylko do modlitwy, wspomnienia i upamiętnienia tych, którzy wbrew własnej woli cierpieli fizycznie i psychicznie.

■ Moment odstonięcia Tabliczki Łagiernika

Krzyżówka

Pas na nogawce spodni	Pani z Holandii Arena judoki	Pełna studentów Paliwo jądrowe	Rodzaj noszy Atak ułanów	Watson lub Samms	Kruszywo drogowe
12			Hałas, zgiełk		
Podnoszona w oknie			3	Kelnerski obszar	Część toru kolej. 10
			Günter, niemiecki pisarz		
Czule o matce		1		Zarządzenie władz	Podkład pod haft
Atak, napaść Sidła, pułapka	Anioła lub Kocierka	Europejski but	Sidło na zwierzyńce ... DeVito, aktor komediowy		
5			Księżna „ludzkich serc”		
Mieszka nad Odrą	Podobny do krykieta	Dzielił się na kohorty	Długi sznur z pętlą Piętnastoletni chłopak		
			13	Współbrzmiające tony	Dobyttek panny młodej
Rzadkie imię żeńskie		14	Własna lub pospolita		
Koordinuje łańcuch dostaw				Pierwiastek (Po, 84)	Plamka na sierści
			Wędruje do pieca Ludowy taniec ukraiński		
Człowiek obłąkany	Dobra zabawa, heca	Kokon dla larwy	8		6
Przejście wykute w skale	16		Boeinga z lotniska		
Tam przygotowują dodatki do obiadu Farbka wodna	Wśród wrocławskich krasnali	Duże skupisko śledzi	Śledczy z celami	Pyszna gruszka	Broń sieczna Gerwazego
					Tryt lub deuteryum dla wodoru
2				Rzadkie imię żeńskie	9
Przy wyjściu ze szpitala	Rodzaj barowej bułki		4	Ciężar na sznurku	Bohaterka dzieła Zoli
			7	Wieżycz dowcip	
Obniżka cen towarów	Dłuzszy się nierobom			... Erwin Kisch, pisarz	15
			Imitacja w witrynie sklepu		

ROZWIĄZANIE KRZYŻÓWKI Z 26-27 WRZEŚNIA

Poziomo: ŻURAW - ELENI - EMALIER - LANGE - BLUZA - MASCARA - SUPER - ROKOSZ - KROWA - ANTYSEPTYKA - SZTYCH - ERWIN - BUSIARKA - TERIER - WLEW - NAUKA - STOCZNIA - KHAKI - MAGGI - KŁUSAK - TARA - LOS - USTA - ABEL - MESZT - STRATA - JURY - IKAR - SAGAN - KRAINA

Pionowo: ŻELAZO - AZBEST - ATLETA - DUMAS - KONTUR - OLGA - RANCHO - TYSIĄC - GRUZA - ALGA - SZYCIE - ZWIASTUN - WIERSZ - SHARON - KLASYK - SERB - SKOPEK - NAKŁO - LAUR - TRAWA - HUSARIA - DESU - PORYW - LUCAS - BAKI - ZLEW - KIJEK - KAJETAN - FIGA - RABAN - WABIK - LARA

Hasło: Chwila wytchnienia

Uśmiechnij się!

Babcia i Jasiu idą do kościoła, babcia się modli:

— Moja wina, moja wina, moja bardzo wielka wina.

Jasiu słysząc to też zaczął się modlić:

— Babci wina, babci wina, babci bardzo wielka wina.

***

Wściekły profesor wchodzi do sali wykładowej i mówi:

— Wszyscy nienormalni proszę wstać!!!

Nikt się nie rusza. Po dłuższej chwili wstaje jeden student.

— No, proszę! — mówi ironicznie profesor i pyta się studenta.

— Czemu uważa się pan za nienormalnego?

— Nie uważam się za nienormalnego, ale głupio mi, że pan profesor tak sam stoi...

***

Wpada mąż do domu i włącza telewizor.

— Zaraz się zaczyna mecz — mówi do żony.

— Ale wynik podawali w radiu — odpowiada żona.

— To nic, nie mów mi.

— Ale ja znam wynik.

— Proszę cię, nie mów mi.

— No dobrze — mówi żona — jak ci tak zależy, to nie powiem, ale i tak nie zobaczysz ani jednej bramki...

***

Nauczyciel wzywa Jasia do odpowiedzi i pyta:

— Ile jest dwa razy dwa?

— Cztery — odpowiada chłopiec bez zastanowienia.

Wtedy nauczyciel rzuca się na niego, łapie za barki i potrzyskując pyta:

— Gadaj kim jesteś i co zrobiłeś z Jasiem?

***

— Kelner, to jest ta duża porcja kotleta? Śmiać mi się chce.

— To dobrze, bo zazwyczaj klienci są wściekli.

***

Siostra przełożona pyta pacjenta:

— Jest pan żonaty?

— Tak, ale te obrażenia to z wypadku...

COMPENSA
KONCERTU SALE

2023-11-18

19:00

bilietai.lt

PIOTR RUBIK

NIECH MÓWIA, ŻE TO NIE JEST MIŁOŚĆ

S LIŚCI

MARTA MOSZCZYŃSKA   MARCIN JANUSZKIEWICZ
AGNIESZKA PRZEKUPIEŃ   MICHAŁ GASZ
OLIVIA WIECZOREK   MICHAŁ BOGDANOWICZ

NARRAT R

KRZYSZTOF KWIATKOWSKI

WROCŁAWSKI CHÓR AKADEMICKI
ORKIESTRA JELEŃGÓRSKA

KUPNO

Najdrożej na Litwie kupujemy lasy (dojrzałe, młode, na drewno, poręby), ziemię i zagrody. Tel. 8 651 39 039

Kupię las. Rozliczam się od razu. Tel. 8 686 03 070

Kupię mieszkanie. Może być bez remontu. Proponować różne warianty. Tel. 8 683 73159

W konkurencyjnych cenach skupujemy samochody. Załatwiamy dokumenty. Wasz samochód – nasza troska. Tel. 8 602 05 044

Skupujemy samochody w dowolnym stanie. Załatwiamy dokumenty. Rozliczamy się na miejscu. Tel. 8 611 33 626

Kupujemy działki pod budowę w Wilnie i rejonie

wileńskim. Wykonujemy projekty. Szybkie rozliczenie. Tel. 8 606 01 125

Kupujemy ziemię, las, suchy las. Cięcia sanitarne. Rozliczamy się od razu. Tel. 8 606 01 125

Kupię samochód terenowy (lit. visureigis). Tel. 8 688 56 717

Kupię dokumenty (wniosek) na działkę ziemi niepodlegającej zwrotowi. Rozliczamy się od razu. Tel. 8 692 88 088

USŁUGI

Wywóz śmieci. Transport ładunków. Profesjonalny zespół wykona prace wyburzeniowe. Tel. 8 678 003 83; 8 679 46 521

Usługi cmentarne. Montaż pomników, nagrobków,

płyta nagrobkowa – grobowce. Renowacja mogił, układanie kostki brukowej, wypełnienie kruszonym kamieniem i inne prace. www.gravas.lt, Vilnius, tel. 8 670 06 868

Pokrycie dachowe, naprawa. Dostawa materiału. Gwarancja pracy. Niedrogo i jakościowo. Tel. 8 606 97 218

Remontujemy pokrycia dachowe, fasady. Wieloletnie doświadczenie. Tanio kompletujemy materiały, udzielamy gwarancji. Tel. 8 677 34 202

Wykonujemy prace wysokiej jakości i w terminie: architektura krajozbrazu, układanie kostki brukowej. Doświadczenie 10 lat. Wilno. Tel. 8 684 30 018

KUPIJEMY LASY
DOJRZAŁE, MŁODE,
NA DREWNO, PORĘBY,
ZIEMIĘ, ZAGRODY W
CAŁEJ LITWIE 8 676 41155

UAB „Krekenavos agrofirma”
SKUPIJEMY BYDŁO
KROWY, CIELICE, BYKI
WEDŁUG WAGI RZEŹNEJ BĄDŹ ŻYWEJ
WAŻY, PŁACI OD RAZU, TRANSPORTUJE
TEL. (8 620) 61179

NAPRAWIAMY

- telewizory (LCD, plazmowe)
- komputery · monitory
- kamery wideo
- cyfrowe aparaty fotograficzne
- wieże muzyczne i inną aparaturę dźwiękową
- telefony komórkowe, radiotelefony
- mikrofalówki, odkurzacze.

Wykonujemy skomplikowany remont.
Udzielamy gwarancji.

Vilnius, ul. Kauno 34
tel. 8 655 22234
www.taisykla.com

PARODA / WYSTAWA

06.09–30.09

2023 2023

LENKŲ KULTŪROS NAMAI VILNIUJE
DOM KULTURY POLSKIEJ W WILNIE
NAUGARDUKO G. 76 VILNIUS

ΚΕΛΙΟΝΕ Ί ΝΕΡΑΪΣΤΑΜΑ

su Polonikos instituto

PODRÓŻ W NIEZNANE

z Instytutem POLONIKA

Organizatorius
Organizator

POLONIKA

Partneriai
Partnerzy

Ambasada
Rzeczypospolitej Polskiej
w Wilnie

Garbės globėjas
Patronat honorowy

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Informaciniai globėjai
Patroni medialni

pap
POLSKA AGENCJA PRASA

RENOWACJE
I ZABYTKI

Kurios Galicyjski

litvų
KULTŪRA

7.00 S. anim. „Miś Uszatek”
7.05 Ugotuj nam bajkę
7.25, 17.30 S. anim. „Stacyjkowo”
7.35 Pożyteczni.pl
8.00 Info Wilno
8.15 Studio Wilno
8.35 Polonia 24
9.00 Wojciech Cejrowski - bosko przez świat
9.25 S. „Sześć siostr”
10.35 Na tropie przypraw
11.00 Gra słów
11.20 Tygiel
11.40 Wędrowiec Polski
12.10 S. „Korona królów. Jagiellonowie”
12.35 S. „Leśniczówka”
13.00 Info Wilno
13.05 wojsko-polskie.pl
13.25 Zapomniani, odzyskani
13.30 Weterynarze z sercem
13.55 Kabaret za kulisami
14.45 S. „Komisariat”
15.10 Słownik polsko@polski
15.40 Dobre historie
16.00 Koronka do Miłosierdzia Bożego
16.20 S. „Klan”
16.40 S. „Barwy szczęścia”
17.10 Ugotuj nam bajkę
17.25 Czytanie przed snaniem
17.50 Egzamin z życia
18.35 Z Historią na Ty
19.00 Info Wilno
19.15 Studio Wilno
19.45 S. „M jak miłość”
20.30 Wiadomości
21.00 Polskie Biesiady
22.45 Informacje kulturalne
23.00 S. „Komisja morderstw”
23.45 Info Wilno
00.00 Studio Wilno
6.00 Hymn Republiki Litewskiej
6.02 Dzień dobry, Litwo

6.30, 7.00, 7.30, 8.00, 8.30 Wiadomości
9.00 S. „Soko Leipzig”
9.45, 23.45 S. „Komisarz Rex”
10.35 S. „Prowincjonalna komisarz”
11.30 S. „Diagnoza Betty”
12.15 Litewscy olimpijczycy
12.30 Kto i dlaczego?
13.00 Przyjazna Litwa.
14.00 15.00, 16.00 Wiadomości
16.15 S. „Zaklinacze koni”
17.00 S. „Obietnica”
18.00 Kto i dlaczego?
18.30 Ważna godzina
19.30 Bitwa na czerpaki
20.30 Panorama
21.00 Temat dnia
21.30 Urodzeni tego samego dnia
22.30 Wiadomości Rowerowe
23.00 S. „Okno”

6.00 Filmy anim.
7.00 Pani chłopka
8.00 S. „Walker, strażnik Teksasu”
10.00 S. „MacGyver”
11.00 Szeszki na 20
12.00 Wiadomości
13.20 Panna chłopka
14.30 S. „Płomień”
15.30 S. „I odpuść nam nasze winy”
16.30 Dobry wieczór, Litwo
18.30 Wiadomości
19.30 KK2
20.00 Całuję. Ruta
21.00 S. „Poważne sprawy”
21.30 Wiadomości
22.30 „Niedoskonałe morderstwo” thriller
23.55 S. „MacGyver”

6.00 Hymn Republiki Litewskiej
6.05 1000 cudów świata
7.00 Kto i dlaczego?
7.30 Bracia i siostry
8.30 Menora
9.00 Dzień dobry Litwo

11.30 Nasza rosyjska ulica
12.00 Życ na wsi jest dobrze
12.30 „Dalej od miasta”
13.00 Zaczynaj od siebie
13.30 Żyjmy jak można czyściej
14.00 „Żyję w świecie iluzji”
14.30 „Jugosławia. Po drugiej stronie lustra” film dok.
15.30 Euromaxx
15.45 S. „Służyć i bronić”
16.45 Dzień dobry Litwo
19.00 Książkowe szczury
19.30 „Śnieżycy przy Memlu. Saga o odbiciu Kłajpedy” film dok.
20.30 Panorama
21.00 Temat dnia
21.30 „Dziewczyna we mgłę” detektyw
23.45 Pocztówki z podróży
00.00 Wiadomości DW (ros.)
00.15 Dziś na świecie (ros.)

6.00 Seriale anim.
7.45 S. „Czy pamiętasz mnie?”
8.55 S. „W wirze miłości”
10.00 S. „Barrister Babu”
11.00 S. „Kobiety lekarz”
12.00 S. „Zranione serce”
14.00 S. „Dziedzictwo ojca”
15.00 S. anim.
16.00 TV 3 wiadomości
16.30 TV Pomoc
18.30 TV3 wiadomości
19.30 „Gliny”
20.30 S. „Kobiety kłamią lepiej”
21.00 S. „Zakochani”
21.30 Wieczorne wiadomości TV3
22.30 „Po własnych śladach” dramat
00.30 S. „Bosch”

6.00 S. „Ślepa strefa”
7.00, 13.30 Zasady mojej kuchni
9.25, 15.55 S. „Agenci wymiaru sprawiedliwości”
10.35 S. „CSI. Miami”
11.35 S. „Mentalista”
12.30 S. „Ślepa strefa”
14.50 S. „Policja wodna”
17.00 Dzień info
17.30 S. „Mentalista”
18.30 S. „CSI. Miami”
19.30 S. „Seal Team”
20.30 „Ale numer!”
21.00 „Powódź” film fab.
22.55 „Bez lęku” film fab.

5.30, 13.00 Nowy dzień
6.30 S. „Jasnowidz”
7.30 Moje miejsce
8.00 S. „Tajemnice”
9.00, 19.00 S. „Historia jednego przestępstwa”
10.00 S. „Niespodziewana sprawiedliwość”
11.00, 21.25 S. „Na imię ma Kozaim”
12.00 O przyjemnościach łaźni
12.30 Rozmowy nad morzem
14.00, 0.30 S. „Ślad”
15.00 S. „Jasnowidz”
16.00, 18.00 Reporter
16.20 Sport. Pogoda
16.30 S. dok. „Nieodnaleziona Rosja”
17.00 „Jesteśmy światem 2023” koncert
18.20 Sport. Pogoda
18.30, 23.00 Anatomia mieszkania
20.00, 22.30 Reporter
20.40 Sport. Pogoda
20.50 S. „Jasnowidz”
22.50 Sport. Pogoda
23.30 S. „Ślady mordercy”
5.40 S. „S.W.A.T.”

7.30, 14.00 S. „Cobra 11”
8.30 „Magazynowe wojny”
9.00 „Zwiadowca przeszłości”
9.30 S. „Współczesna rodzina”
10.00 „Najzabawniejsze filmiki Ameryki”
11.00 S. „Rezydenci”
12.00 S. „Sługa narodu”
12.30 „Gwiazdy lombardu”
13.00 „Totalna rozgrywka”
15.00 S. „CSI. NY”
16.00 S. „S.W.A.T.”
18.00 S. „Simpsonowie”
19.00 S. „Rezydenci”
20.00 „Najzabawniejsze filmiki Ameryki”
21.00 „Maszyna” dramat
22.55 S. „Elementary”
23.45 S. „Policjanci”

6.00 S. „Kadin”
7.00, 17.00 „Rodzinne melodramaty”
8.00 S. „Zakazany owoc”
9.00 S. „Czerwony pokój”
10.00 S. „Cudowny Doktor”
11.00 S. „Bez domu nie jest dobrze”
12.00 S. „Dr House”
13.00, 20.00 S. „Prawo i porządek”
14.00 S. „Niezapomniany”
15.00 S. „Anupamaa”
15.30 S. „Bądź ze mną”
16.00 „Zamieńmy się żonami”
18.00 S. „Niezapomniany”
19.00 S. „Dr House”
21.00 S. „Rocco Schiavone”
01.20 S. „Jednostka do zadań specjalnych”

6.15 S. „Dziedzictwo”
7.05 S. „Złoty chłopak”
8.00 Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze
8.30 „Pełnia Wiary”

9.00 Wiadomości	Wilkowyje” komedia	8.50 „Agrobiznes”	1939-1945” film dok.	Jasnej Góry
9.10 „Kwadranś polityczny”	18.15 „Wędrowiec Polski”	9.00 „Jedziemy dalej”	16.05 „Spór o historię”	15.20 Muzyczne chwile
9.25 „Informacje kulturalne”	19.00 Międzynarodowy Festiwal Telewizyjny „Heart of Europe”	9.20 „Minęła 8.”	16.45 „Giganci historii”	15.35 „Wołyń – nierozliczone ludobójstwo” film dok.
9.40 S. „Ranczo”	20.00 „23.30 Koncert z okazji otwarcia Muzeum Historii Polski	10.10 „Minęła 9.”	17.30 S. „Korona królów. Jagiellonowie”	16.50 „Ma się rozumieć”
10.40 S. „Komisarz Alex”	21.00 „Zezowate szczęście” komediadramat	10.40 Plan dnia	17.55 S. „Czarne chmury”	17.00 Informacje dnia
11.40 S. „Ojciec Mateusz”	00.50 S. „Glina” 	11.30 Serwis Info Dzień	19.10 S. „Pogranicze w ogniu”	17.10 „Z wędką nad wodę w Polskę i świat”
12.25 S. „Korona królów. Jagiellonowie”	7.00, 23.05 „Polonia 24”	13.00 Info Raport	20.05 „Przypadek Polski. Polityka i idee”	17.35 „Regał”
13.00 Wiadomości	7.30 „Słownik polsko@polski”	14.20 Info Kultura	20.35 „Wojna Polska 1939. Dzień po dniu”	18.05 „Akademia pro-life”
13.10 „Agrobiznes”	8.00 „Prywatne życie zwierząt”	14.30 Serwis Info Dzień (17.45 Info Kultura)	21.05 S. „Sukces...”	18.15 Muzyczne chwile
13.40 „To się opłaca”	8.30 „Pytanie na śniadanie” (11.35 „Panorama”)	16.30 Info Dzień	21.55 „Polskie Państwo Podziemne 1939 – 1945” film dok.	18.30 „Odpowiedzialni za Kościół”
14.00 „Przywrócić las” film dok.	12.10 „Nad Niemnem”	18.00 „Teleexpress”	23.00 S. „Sfora”	18.55 „Kartka z kalendara - Powstanie Warszawskie”
15.00 S. „Złoty chłopak”	12.30, 17.30 S. „Barwy szczęścia”	18.15 „Teleexpress Extra”	00.00 „Pamięć” film dok. 	19.05 Informacje dnia
16.00 Wiadomości	13.00 Wiadomości	18.30 „O co chodzi”	6.00 „Effetha - okno na świat” film dok.	19.15 „Rozmowy niedokończone”
16.20, 21.15 „ALARM!”	13.15 S. „Blondynka”	19.00 Panorama	6.50 Muzyczne chwile	20.30 S. anim. „Przyjaciele i bohaterowie”
16.35 „Gra słów. Krzyżówka”	15.05 „Giganci historii”	19.20 „Za czy przeciw”	7.00 Audycja Generalna papieża Franciszka z Watykanu (powt.)	21.00 Informacje dnia (wydanie główne)
17.05 S. „Dziedzictwo”	16.00 Wiadomości	19.55, 22.40 Serwis Info Wieczór	8.00 „Po stronie prawdy”	21.20 Modlitwa różańcowa
18.00 „Teleexpress”	16.20 S. anim. „Miś Uszatek”	20.20 „Jak oni kłamią”	8.55 „Poczet Wielkich Polaków”	21.50 „Myśląc historia”
18.20 „Jaka to melodia?”	16.40 S. anim.	20.30 Wiadomości	9.00 Informacje dnia	22.00 Apel Jasnogórski
18.55 S. „Klan”	17.00 S. „Korona królów. Jagiellonowie.”	21.00 Gość Wiadomości	9.15, 22.40 „Polski punkt widzenia”	22.20 Informacje dnia
19.25 S. „Leśniczówka”	18.00 Teleexpress	21.15 „Minęła 20.”	9.35 „Słowo życia”	23.00 S. „Przygody pana Michała”
20.00 „Jeden z dziesięciu”	18.20 „Stacja Innowacja”	22.00 „W otwarte karty”	9.40 Film anim.	23.30 „Od Wiednia do Budapesztu - Wiedeń” gala operetkowa
20.30 Wiadomości	18.55 „W obiektywie Polonii”	22.50 „W tyle wizji”	10.00 „Na zdrowie”	00.40 „Cena życia” reportaż
21.35 S. „Ojciec Mateusz”	19.10 „Wilnoteka”	23.30 „W tyle wizji Extra”	10.20 S. anim.	7.00 Fani czterech kótek
22.30 „Sprawa dla reportera”	19.30 „Informacje kulturalne”	23.50 „Jak oni kłamią”	10.45, 20.25 Święty na każdy dzień	9.00 Jak to jest zrobione?
23.30 „Magazyn śledczy Anity Gargas”	19.45 „Czym żyje świat”	00.00 Info Wieczór	10.50 Muzyczne chwile	10.00 Skarby z szopy
00.10 „Ocaleni” 	20.05 „Gra słów. Krzyżówka”	00.35 „W akcji” 	11.00 Informacje dnia	10.30 Walka o bagaż
8.00 „Muzyczne poranki”	20.30 Wiadomości	7.00 „Był taki dzień”	11.15 „Rozmowy niedokończone”	11.00 Łowcy staroci: renowacje
8.35 „Wędrowiec Polski”	21.20 S. „Krucjata. Prawo serii”	7.02 „Informacje kulturalne”	12.25 „Myśląc Ojczyzna”	12.00 Łowcy staroci
9.20 „Którędy po sztukę”	23.05 „Polonia 24”	7.20 S. „Pogranicze w ogniu”	12.35 „Przyroda i ludzie”	14.00 Dom na piaskach
9.30, 14.10, 23.05 Informacje kulturalne	23.35 „Sądy, przesady” 	8.20 „Okrasa łamie przepisy”	13.00, 19.00 Modlitwa Anioł Pański	17.00 Skarby z szopy
10.00 „Szatan z siódmej klasy” film fab.	6.35, 11.00 Serwis Info Poranek	8.45 „Ukryte skarby”	13.03 Informacje dnia	18.00 Łowcy staroci
12.00 S. „Rodzina Kanderów”	7.40 „Rodzina i praca”	9.10 „Wojna Polska 1939. Dzień po dniu”	13.20 S. „Przygody pana Michała”	19.00 Jak to jest zrobione?
13.05 „Legendarne hollywoodzkie pary”	7.50 „Jak oni kłamią”	9.30 „Archiwum zimnej wojny”	13.50 „Prawda znalazła swój dom” film dok.	19.30 Jak to działa?
14.40 „Herbert. Rekonstrukcja poety” koncert	8.10 „Jedziemy”	10.05 „Krótka forma publicystyczna”	14.15 „Słowo życia”	20.00 Łowcy staroci: renowacje
16.25 „Ranczo		10.15 S. „WOW”	14.20 „Niedziela”	21.00 Van Go
		11.35 S. dok. „Wszystkie kolory świata”	14.30 Msza Święta z	21.30 Dom na piaskach
		12.30 „Informacje kulturalne”		00.00 Nagi instynkt przetrawiania
		12.45 „Klasztorne smaki według Remigiusza Rączki”		
		13.15 S. „Blondynka”		
		14.00 „Ja Cię uczyć każę”		
		14.30 „Było, nie minęło”		
		15.00 „Polskie Państwo Podziemne		

TVP WILNO	
7.00 S. anim. „Miś Uszatek”	
7.05 Superkrowe ABC	
7.30 Przystanek slow food	
8.00 Info Wilno	
8.15 Studio Wilno	
8.35 Polonia 24	
9.00 Z miłością do zwierząt	
9.25 S. „Sześć siostr”	
10.35 Okrasa łamie przepisy	
11.00 Gra słów	
11.25 Pozyteczni.pl	
11.50 Magiczne Podhale z Sebastianem Karpielem Bułecką	
12.15 Siły Zbrojne Litwy	
13.00 Info Wilno	
13.05 Moda na język polski	
13.25 Podróże Małej i Dużej	
13.55 Polskie Biesiady	
15.05 S. „Uzdrowisko”	
15.25 „Taka jak Ty”	
16.00 Koronka do Miłosierdzia Bożego	
16.20 S. „Klan”	
16.45 S. „Barwy szczęścia”	
17.10 S. anim. „Miś Uszatek”	
17.15 Superkrowe ABC	
17.45 S. „Na dobre i na złe”	
18.35 Unia kulinarna	
19.00 Info Wilno	
19.15 Studio Wilno	
19.35 S. „Ranczo”	
20.30 Wiadomości	
21.00 „Masz na imię Justine” dramat	
22.45 Informacje kulturalne	
23.05 S. „Ojciec Mateusz”	
23.45 Info Wilno	
00.00 Studio Wilno	
00.25 Dobre historie	
LRT TV	
6.00 Hymn Republiki Litewskiej	
6.02 Dzień dobry, Litwo	
6.30, 7.00, 7.30, 8.00, 8.30 Wiadomości	

9.00 S. „Soko Leipzig”	
9.45 S. „Komisarz Reks”	
10.35 S. „Prowincjonalna komisarz”	
11.30 S. „Diagnoza Betty”	
12.15 Litewscy olimpijczycy	
12.30 Kto i dlaczego?	
13.00 Przyjazna Litwa	
14.00, 15.00, 16.00 Wiadomości	
16.00 S. „Zaklinacze koni”	
17.00 S. „Obietnica”	
18.00 Kto i dlaczego?	
18.30 Ważna godzina	
19.30 Ciepłe spotkania	
20.30 Panorama	
21.00 Temat dnia	
21.30 Złoty umysł	
22.45 Maska wideo	
23.00 „Światło słoneczne” thriller	
00.45 „Nowe zamówienie” dramat	

LRT PLUS	
6.00 Filmy anim.	
7.00 Panna chłopka	
8.00 S. „Walker, strażnik Teksasu”	
10.00 S. „MacGyver”	
11.00 Całuję. Ruta	
12.00 Wiadomości	
13.20 Panna chłopka	
14.30 S. „Płomień”	
15.30 S. „I odpuść nam nasze winy”	
16.30 Dobry wieczór, Litwo	
18.30 Wiadomości	
19.30 KK2	
21.00 „Joker” thriller	
23.30 „Zabójcze roboty” thriller	

LRT PLUS	
6.00 Hymn Republiki Litewskiej	
6.05 Bitwa na czerpaki	
7.00 Kto i dlaczego?	
7.30 Urodzeni w tym samym dniu	
8.30 Wyznania	
9.00 „Dzień dobry Litwo”	
11.30 Śniadanie u sąsiada	
11.55 Dajmy czadu!	
13.00 Nagrody	

dziedzictwa Narodowego	
14.30 „Snieżyca przy Memlu. Saga o odbiciu Kłajpedy” film dok.	
15.30 Euromaxx	
15.45 S. „Służyć i bronić”	
16.45 „Dzień dobry Litwo”	
19.00 Dzień Kultury	
19.30 W sercu Litwin	
20.30 Panorama	
21.00 Temat dnia	
21.30 „Wszystko poszło dobrze” dramat	
23.25 Wileński Jazz 2022	
00.00 Wiadomości DW (ros.)	
00.15 Dziś na świecie (ros.)	

6.00 Seriale anim.	
7.45 S. „Czy pamiętasz mnie?”	
8.55 S. „W wirze miłości”	
10.00 S. „Barrister Babu”	
11.00 S. „Miłość za witryną”	
12.00 S. „Zranione serce”	
14.00 S. „Dziedzictwo ojca”	
15.00 S. „Simpsonowie”	
16.00 TV 3 wiadomości	
16.30 TV Pomoc	
18.30 TV3 wiadomości	
19.30 „W głowie się nie mieści” film anim.	
21.20 „Park Jurajski” film fab.	
23.55 „To tylko seks” komedia	

BTW	
6.00 S. „Ślepa strefa”	
7.00, 13.30 Zasady mojej kuchni	
8.20, 14.50 S. „Policja wodna”	
9.25, 15.55 S. „Agenci wymiaru sprawiedliwości”	
10.35 S. „CSI. Miami”	
11.35 S. „Mentalista”	
12.30 S. „Ślepa strefa”	

17.00 Info dzień	
17.30 S. „Mentalista”	
18.30 S. „CSI. Miami”	
19.30 Wrestling	
21.30 „Punkt zapalny” thriller	
23.15 „Powódź” film fab.	

rytas.tv	
5.30, 13.00 Nowy dzień	
6.30 S. „Jasnowidz”	
7.30 Akademia wsi	
8.00 S. „Tajemnice”	
9.00 S. „Historia jednego przestępstwa”	
10.00 S. „Niespodziewana sprawiedliwość”	
11.00, 21.25 S. „Na imię ma Kozaim”	
12.00 Pytanko	
12.30 Drogi partyzanckie	
14.00, 0.30 S. „Ślad”	
15.00 S. „Jasnowidz”	
16.00, 18.00 Reporter	
16.20 Sport. Pogoda	
16.30, 23.00 Pół godziny z Valatką	
17.00 „Jesteśmy światem 2023” koncert	
18.20 Sport. Pogoda	
18.30 S. dok. „Nieodnaleziona Rosja”	
19.00 S. dok. „Nierozwiązane tajemnice świata”	
20.00, 22.30 Reporter	
20.40 Sport. Pogoda	
20.50 S. „Jasnowidz”	
23.30 S. „Ślady mordercy”	

5.40 S. „S.W.A.T.”	
7.30 S. „Cobra 11”	
8.25 „Magazynowe wojny”	
9.00 „Przewodnik budowlany”	
9.30 S. „Współczesna rodzina”	
10.00 „Najzabawniejsze filmiki Ameryki”	
11.00 S. „Rezydenci”	
12.00 S. „Sługa narodu”	
12.30 „Gwiazdy lombardu”	
13.00 „Totalna rozgrywka”	

14.00 S. „Cobra 11”	
15.00 S. „CSI. NY”	
16.00 S. „S.W.A.T.”	
18.00 S. „Simpsonowie”	
19.00 S. „Rezydenci”	
20.00 „Gliny”	
21.00 Wiadomości	
22.00 „Tak to się teraz robi” komedia	
00.05 „Maszyna” dramat	

1	
6.00 S. „Kadin”	
7.00, 17.00 „Rodzinne melodramaty”	
8.00 S. „Zakazany owoc”	
9.00 S. „Czerwony pokój”	
10.00 S. „Cudowny Doktor”	
11.00 S. „Bez domu nie jest dobrze”	
12.00 S. „Dr House”	
13.00, 20.00 S. „Prawo i porządek”	
14.00 S. „Niezapomniany”	
15.00 S. „Anupamaa”	
15.30 S. „Bądź ze mną”	
16.00 „Zamieńmy się żonami”	
18.00 S. „Niezapomniany”	
19.00 S. „Dr House”	
21.00 S. „Rocco Schiavone”	
01.20 S. „Jednostka do zadań specjalnych”	

TVP 1	
6.15 S. „Dziedzictwo”	
7.05 S. „Złoty chłopak”	
8.00 Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze	
8.30 „Agape blisko siebie”	
9.00 Wiadomości	
9.10 „Kwadrans polityczny”	
9.25 „Informacje kulturalne”	
9.40 S. „Ranczo”	
10.40 S. „Komisarz Alex”	
11.40 S. „Ojciec Mateusz”	
12.25 „Kuchnia Jagiellonów”	

13.00 Wiadomości
13.10 „Agrobiznes”
13.40 „Magazyn Rolniczy”
13.55 „Żółtodzioby. Pierwsze dni życia” film dok.
15.00 S. „Złoty chłopak”
16.00 Wiadomości
16.20, 21.15 „ALARM!”
16.35 „Gra słów. Krzyżówka”
17.05 S. „Dziedzictwo”
18.00 „Teleexpress”
18.20 „Jaka to melodia?”
18.55 S. „Klan”
19.25 S. „Leśniczówka”
20.00 „Jeden z dziesięciu”
20.30 Wiadomości
21.35 S. „Archiwista 2”
22.30 „Kochaj albo rzuć” komedia
00.40 S. „Dewajtis”

8.00 „Muzyczne poranki”
8.35 „Res Poloniae”
9.15 „Wydarzenie aktualne”
9.45 „Informacje kulturalne”
10.15 „Ranczo Wilkowyje” komedia
12.00 S. „Rodzina Kanderów”
13.15 „Dietrich i Garbo, dwie boginie kina” film dok.
14.25 „Humor Wiesława Michnikowskiego”
15.30 „Informacje kulturalne”
16.00 „Wydarzenie aktualne”
16.55 „Mała Apokalipsa” film obycz.
19.00 „jazz.pl”
20.35 „Zaginione - odnalezione”
21.00 „Ptaki” thriller
23.15 „Informacje kulturalne”
23.40 S. „Pitbull”

7.00 „Polonia 24”
7.30 „Zakochaj się w Polsce”
8.00 „Wojciech Cejrowski”
8.30 „Pytanie na śniadanie”
(11.35 „Panorama”)
12.10 „Stacja Innowacja”
12.30 S. „Lepsza połowa”
13.00 Wiadomości
13.15 S. „M jak miłość”
15.00 „Białoruski proces”
16.00 Wiadomości
16.20 S. anim. „Tajemnice Wiklinowej Zatoki”
16.45 „Szansa na sukces. Opole 2023”
17.45 „Top 3 Marka Sierockiego”
18.00 Teleexpress
18.20 „Zakochaj się w Polsce”
18.55 „Przystanek Ameryka”
19.10 „Ola Polonia”
19.30 „Informacje kulturalne”
19.45 „Paryż. Śladami Chopina”
20.05 „Gra słów. Krzyżówka”
20.30 Wiadomości
21.15 S. „Na dobre i na złe”
22.10 S. „Na sygnale”
22.35 „Sukces jest kobietą”
23.05 „Polonia 24”
23.35 S. „07 zgłoś się”

6.35 Serwis Info Poranek
7.50 „Jak oni kłamią”
8.10 „Jedziemy”
8.50 „Agrobiznes”
9.00 „Jedziemy dalej”
9.20 „Minęła 8.”
10.10 „Minęła 9.”
10.40 „W Kontrze”
11.00 Serwis Info Poranek
11.30 Serwis Info Dzień
13.00 Info Raport
14.20 Info Kultura
14.30 Serwis Info Dzień
16.30 Info Dzień
(17.45 Info Kultura)

18.00 „Teleexpress”
18.15 „Teleexpress Extra”
18.30 „O co chodzi”
19.00 Panorama
19.20 „Za czy przeciw”
19.55 Serwis Info Wieczór
20.20 „Jak oni kłamią”
20.30 Wiadomości
21.00 Gość Wiadomości
21.15 „Forum”
22.00 „W pełnym świetle”
22.25 Serwis Info Wieczór
22.50 „W tyle wizji”
23.30 „W tyle wizji Extra”
23.50 „Jak oni kłamią”
00.00 Info Wieczór
00.30 „W akcji”

HISTORIA

7.00 „Był taki dzień”
7.02 „Informacje kulturalne”
7.15 S. „Pogranicze w ogniu”
8.20 „Okrasa łamie przepisy”
8.45 „Ukryte skarby”
9.10 „Wojna Polska 1939. Dzień po dniu”
9.30 „Archiwum zimnej wojny”
10.00 „Krótka forma publicystyczna”
10.15 S. „Maszyna zmian”
10.45 „Fajna Polska”
11.35 S. dok. „Wszystkie kolory świata”
12.35 „Informacje kulturalne”
12.50 „Klasztorne smaki według Remigiusza Rączki”
13.15 S. „Blondynka”
14.00 „Arrasów dzieje osobliwe”
14.30 „Był taki dzień”
15.00 „Pamięć” film dok.
15.45 „Józef Wybicki. Po pierwsze dobro ojczyzny” film dok.
16.45 „Giganci historii”
17.30 S. „Korona królów.”

Jagiellonowie”
18.00 S. „Czarne chmury”
19.00 S. „Pogranicze w ogniu”
19.50 „Wojna Polska 1939. Dzień po dniu”
20.15 „Paleta dziejów”
20.35 „Ex Libris”
21.00 S. „Sukces...”
22.05 S. „Kroniki miasta”
23.00 S. „Sfora”
00.00 „Z orłem w koronie”

6.00 „Polka” film dok.
7.30 „Ze szkolnej ławki”
7.45 „Regał”
8.10 „Fatima - znak nadziei” film dok.
8.50 Muzyczne chwile
8.55 „Poczet Wielkich Polaków”
9.00 Informacje dnia
9.15 „Polski punkt widzenia”
9.40 „Słowo życia”
9.45 „Drogą ks. Bosco” reportaż
10.10 „Z wędką nad wodę w Polskę i świat”
10.35 Święty na każdy dzień
10.45 „Jestem mamą”
11.00 Informacje dnia
11.15 „Rozmowy niedokończone”
12.25 „Myśląc historia”
12.35 „Centrum Ewangelizacji” reportaż
13.00 Modlitwa Anioł Pański
13.03 Informacje dnia
13.20 S. „Przygody pana Michała”
13.50 „Filmowe życiorysy”
14.30 Msza święta z Jasnej Góry
15.20 Muzyczne chwile
15.30 „Drzwi do lasu”
15.55 „Słowo życia”
16.00 Koronka do Miłosierdzia Bożego
16.20 „Mocni w wierze”
16.50 „Ma się rozumieć”
17.00 Informacje dnia

17.10 „Siódmy Sakrament”
17.40 „Prosto o gospodarce”
18.00 „Mazurek Dąbrowskiego” – od piosenki żołnierskiej do hymnu narodowego” reportaż
18.30 „Geopolityka”
18.55 „Kartka z kalendarza - Powstanie Warszawskie”
19.00 Modlitwa Anioł Pański
19.05 Informacje dnia
19.15 „Westerplatte Młodych”
20.00 „Warto zauważyć...”
20.30 S. anim. „Brat Franciszek”
21.00 Informacje dnia (wydanie główne)
21.20 Modlitwa różańcowa
21.50 „Myśląc historia”
22.00 Apel Jasnogórski
22.20 Informacje dnia
22.40 „Polski punkt widzenia”
23.00 S. „Lalka”
00.20 „Niedziela”
00.25 „Regał”

7.00 Fani czterech kółek
9.00, 19.30 Jak to jest zrobione?
10.00 Skarby z szopy
10.30 Walka o bagaż
11.00 Łowcy staroci: renowacje
14.00 Nagi instynkt przetrwania
17.00 Skarby z szopy
18.00 Łowcy staroci
19.00 Jak to działa?
20.00 Łowcy staroci: renowacje
21.00 Włoska kontrola celna
22.00 Niebezpieczny zawód świata
23.00 Gorączka złota: rzeka skarbów
00.00 Nagi instynkt przetrwania

TVP WILNO	
7.00	Info Wilno
7.15	Studio Wilno
7.35	Polonia 24
8.00	Rok w ogrodzie
8.30	S. „Dom”
9.50	Wesoła kuchnia Ani i Fabiana
10.00	Zagadki zwierzogromadki
10.15	S. anim. „Ugotuj nam bajkę”
10.30	S. „Magiczne drzewo”
11.00	S. „Samochodzik i templariusze”
11.35	S. „Imbir i Cytryna”
11.55	S. „Plebania”
12.40	Piękno, zgłoś się!
13.10	Wojciech Cejrowski - bosy przez świat
13.35	Giganci historii
14.20	Fajna Polska
15.05	Va Banque
16.00	Koronka do Miłosierdzia Bożego
16.20	S. „Ojciec Mateusz”
17.05	Zapomniani, odzyskani
17.10	Rozmowy w Mackiewiczówce
17.40	Nowe spojrzenie
18.05	S. „Defekt”
19.00	Info Wilno
19.15	Ewangeliarz Litewski
19.25	Tygiel
19.45	Kamperem po Południu
20.00	Polacy to wiedzą
20.30	Wiadomości
21.00	The Voice of Poland
23.15	Muzeum Polskiej Piosenki
23.20	Rozśpiewany PGE Narodowy
00.25	Informacje kulturalne
00.40	S. „Ranczo”
LRT TV	
6.00	Hymn Republiki Litewskiej
6.02	Legandy. Dziś i na zawsze
7.00	Weranda
7.30	Bitwa na czerpaki

8.30	Nie mam tylu lat
9.00	Dzień dobry, Litwo
9.30	Wiadomości
12.00	S. dok. „Wydry z Uptown”
12.55	S. dok. „Tajemnice z góry”
13.45	S. „Sztuka zbrodni”
15.30	Wiadomości
15.45	Koncert życzeń
17.30	Kuchnia Beaty
18.30	Wiadomości
19.00	Zwariowani na punkcie kół
19.30	Styl
20.30	Panorama
21.00	„Najpiękniejsze pieśni poetów”
22.40	„Zadzrosny” komediodramat
00.30	„Herkules” film akcji
	

6.10	Filmy anim.
11.05	„Zielona latarnia” film fab.
13.20	„Step Up: All In” dramat muzyczny
15.35	„Nie wszystko złoto, co się świeci” komedia
17.55	W świecie zwierząt
18.30	Wiadomości
19.30	„Sonic: Szybki jak błyskawica” komedia
21.55	„Late Night” dramat
00.05	„Jaja w tropikach” komedia

LRT PLUS	
6.00	Hymn Republiki Litewskiej
6.02	„Pole bitwy”
6.30	Weranda
7.00	Ciepłe spotkania
7.55	Złoty umysł
9.00	Zacznij od siebie
9.30	Żyjmy jak można czyściej
10.00	Co dobrego, sąsiedzie?
10.30	Białoruska Pogoń
11.00	Jesteśmy z Ukrainy
11.30	Nasza rosyjska

ulica	
12.00	Śniadanie u sąsiada
12.30	W sercu Litwin
13.30	Zupa naukowa
14.00	Euromaxx
14.30	Odblaski
15.00	„Uwaga! Szukamy sztuki”
15.30	Perspektywa
16.00	Książkowe szczury
16.30	Żyję w świecie iluzji
17.00	S. dok. „Wspaniałe pomysły”
18.00	„Piłkarska filozofia wg B. Zelkevičiusa” film dok.
19.00	Legandy. Dziś i na zawsze
19.55	Wizjonezy
20.00	To jest kino
20.30	Panorama
21.00	„Kamil Claudel” dramat

00.00	„Śniegu już nigdy nie będzie” dramat
	

6.00	Seriale anim.
9.00	„Na zdrowie”
9.30	„Historie sukcesów”
10.00	„Droga żywności”
10.30	„Smacznie aż strach”
11.00	„Pięciogwiazdkowe mieszkanie”
11.30	„Wezwijmy lekarza!”
12.00	„Wróżby Kotryny”
12.30	S. dok. „Kosmos”
13.30	„Uwierzyć w marzenia” film fab.
15.15	„Szczeniackie wojsko” komedia
17.15	„W 80 dni dookoła świata” komedia
18.30	Wiadomości TV3
19.30	„galvOK”
22.00	„Uciezka z Pretorii” thriller
00.10	„Facet do dziecka” komedia

	
---	--

6.15	„Przyjaciół na całe życie”
6.50	„Ekspedycje Steve’a Backshalla”
8.00	„Ale numer!”
9.00, 12.35	„Mania chomikowania”
10.00	„Ekspedycje Steve’a Backshalla”
11.10	Wyścig przez świat”
13.35	„Osobowości narodowe pracy”
14.40	„Bitwa ekstrasensów”
17.00	Mistrzostwa LKL „Wolves”-„M Basket-Delamode”
19.30	„Głos Litwy”
22.00	„Snajper” dramat
00.45	Wrestling

6.00	S. „Tajemnice”
8.00	W cieniu mężczyzn
8.30	„W imię bezpieczeństwa”
9.00	S. „Jasnowidz”
10.00	O przyjemnościach łaźni
10.30	S. dok. „Stary motocykl”
11.00	Moje miejsce
11.30	Anatomia mieszkania
12.00	S. „Nieoczekiwana sprawiedliwość”
14.00	S. „Agenci wymiaru sprawiedliwości”
16.00	Wiadomości
16.30	Godzina wolności TV
17.00	Pierwszy raz. 60+
17.30	Życie w biznesie
18.00	Wiadomości
18.30	Bushido ring
19.00	Festiwal L. Vaikule „Laima Rendezvous Jūrmala’23”
23.30	Wiadomości
00.00	S. „Nieoczekiwana sprawiedliwość”

	
6.05	„Gwiazdy

lombardu”	
6.30	„Nagi instynkt przetrwania”
7.30	„Mężczyźni z gór”
8.30	„Piekielna droga”
9.30	„Przewodnik budowlany”
10.00	„Jestem rajdowcem”
10.30	„Gazas dugnas”
11.00	„Na kołach”
11.30	S. dok. „Wielka Rafa Korolowa”
12.40	S. dok. „Szybko rosnące gepardy”
13.55	„Przetrwanie”
15.00	„Wyzwanie Złamanej Czaszki”
16.00	„Magazynowe wojny”
17.00	S. dok. „Oddałem serce litewskiej piłce nożnej”
17.30	Mecz legend nożnej Litwy i FIFA
19.00	„Najlepsi kierowcy ciężarówek”
20.00	S. dok. „Zadanie: przeżyć”
22.00	„Transporter 2” thriller
23.50	„Tak to się teraz robi” komedia
	

6.10	„Program XXI w.”
6.40	„Świat ogrodników”
8.00	S. „Jednostka do zadań specjalnych”
10.20	S. „Candice Renoir”
11.30	„Rolnik szuka żony”
13.30	S. dok. „Świat ogrodników”
14.45	„Zamieśmy się żonami”
15.45	S. „Niewinni”
17.45	S. „Yargi”
18.45	S. „Morderstwa w górach”
19.45	S. „Kapitan Kain”
21.00	S. „Vera”
22.55	„Człowiek jutra” dramat
00.50	S. „Zanim umrzemy”

										
6.50	„Balans bieli”	11.25	Jaroussky- Inspiracje” koncert	8.50	„Bezpieczna jazda”	12.30	„Mazury nieodkryte - Puszcza Romincka”	zapomnienia”		
7.35	Audycje Komitetów Wyborczych	11.50	S. „Alternatywy 4”	9.30	„W Kontrze”	12.45	S. „Stawka większa niż życie”	14.30	Msza Święta z Jasnej Góry	
8.00	Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Boskiej na Jasnej Górze	13.25	„Kocie ślady” film TVP	10.15	„Salon dziennikarski”	13.40	„Wojna Polska 1939. Dzień po dniu”	15.20	Muzyczne chwile	
8.40	„Rok w ogrodzie”	15.00	„Brunet wieczorową porą” komedia	11.00	Serwis Info Dzień weekend	14.00	„Kuchnia dwudziestolecia”	15.30	„Niedziela”	
9.05	„Rok w ogrodzie Extra”	16.40	„Informacje kulturalne”	13.00	„Czym żyje świat Extra”	14.25	„W kotle historii”	15.35	„Grypsy z celi śmierci” film dok.	
9.20	„wojsko-polskie.pl”	17.10	„Res Poloniae”	13.30	„INFO V4+”	14.50	„Szlakiem miejsc niezwykłych”	16.30	„Wierzę w Boga”	
9.45	„Pełnosprawni”	17.50	„Lauren Bacall, bogini wśród ludzi” film dok.	13.45	Serwis Info Dzień weekend	15.45, 23.15	„Historia w postaciach zapisana”	16.50	Muzyczne chwile	
10.15	Audycje referendalne	19.00	„Królowie Słońca” film fab.	16.00	Debata TVP INFO	17.35	„Szlak nadziei”	17.00	Informacje dnia	
10.35	Siatkówka mężczyzn. Polska-Belgia	21.00	„Przyjaciel domu” film fab.	16.30	Info Dzień	18.20	„Z orłem w koronie”	17.10	„Historia PL”	
13.10	„Markiza Angelika” film przygod.	23.15	„Dżem” – „Bez prądu” koncert	17.30	Infomed	19.15	„Giganci historii”	17.30	Reportaż	
15.10	„Z pamięci”	00.10	Informacje kulturalne	17.45	Info Kultura	20.00	S. „Stawka większa niż życie”	18.00	„Z Parlamentu Europejskiego”	
15.25	„Okrasa łamie przepisy”			18.00	„Teleexpress”	21.00	S. „Dziewczyny ze Lwowa”	18.30	„Nowa ewangelizacja”	
16.30	„Rolnik szuka żony”	7.00	„Polonia 24”	18.15	„Teleexpress Extra”	21.40	„Kalendarium Powstania Warszawskiego”	18.55	„Kartka z kalendarza - Powstanie Warszawskie”	
17.25	Audycje Komitetów Wyborczych	7.30	„Welon, fura i brawura”	18.30	„Studio Wschód”	21.45	„Kanał” dramat	19.05	Informacje dnia	
17.40	Audycje referendalne	7.55	„Balans bieli”	19.00	Panorama	01.05	„Hetman” film anim.	19.15	„Rozmowy niedokończone”	
18.00	Teleexpress	8.30	„Pytanie na śniadanie”	19.20	Serwis Info Wieczór weekend			20.30	„Manna z nieba”	
18.35	S. „Ojciec Mateusz”	12.45	„Zaginione - odnalezione”	19.30	„Kobięcym okiem”	21.00	„Kalendarium Powstania Warszawskiego”	21.00	Informacje dnia (wydanie główne)	
19.25	„Kulisy serialu Ojciec Mateusz”	12.55	„Tu Polonia w USA”	20.00	„Między słowami”	21.20	Modlitwa różańcowa	21.20	Modlitwa różańcowa	
19.40	„Jaka to melodia?”	13.05	„Wędrowiec Polski”	20.30	Wiadomości	21.50	„Myśląc historia”	21.50	„Myśląc historia”	
20.30	Wiadomości	13.35	„Sądy, przesady”	21.00	Gość	22.00	Apel Jasnogórski	22.00	Apel Jasnogórski	
21.15	ALARM!	15.05	„Polskie Biesiady”	21.15	Wiadomości	22.20	Informacje dnia	22.40	„Polski punkt widzenia”	
21.35	S. „Komisarz Alex”	16.20	„Kabaretowe Naj”	21.15	„Minęła 20.”	23.00	„Polskie dziedzictwo”	23.00	„Polskie dziedzictwo”	
22.30	„Skyfall” film sensac.	17.00	„Kulturalni PL”	22.00	„Demaskatorzy”	23.30	„Od rycerza do żołnierza” reportaż	00.00	„Odpowiedzialni za Kościół”	
00.55	„Niepokorni Nieżłomni Wyklęci”	18.00	Teleexpress	22.15	„Śledczym okiem”	00.30	„Tam, gdzie Bóg płacze”			
		18.20	S. „M jak miłość”	22.50	„W tyle wizji”	6.30	„Mistrz i Katarzynka” film dok.	7.00, 18.00	Jak to jest zrobione?	
8.00	„Piosenka jest dobra na wszystko - wspomnienie o Jerzym Wasowskim” (2)	19.10	„Polonia 24”	23.30	„W tyle wizji Extra”	7.30	„Wygrać z przeznaczeniem” film dok.	9.00	Fani czterech kótek	
9.05	„Tamte lata, tamte dni”	19.35	„Informacje kulturalne”	00.00	Info Wieczór	8.35	„Albertynki” film dok.	10.00	Łowcy staroci	
9.45	„Informacje kulturalne”	20.00	„Tacy byliśmy”			8.55	„Poczet Wielkich Polaków”	10.00	Łowcy klasyków	
10.10	„Philippe	20.30	Wiadomości	7.30	„Był taki dzień”	9.00	Informacje dnia	10.55	„Słowo życia”	
		21.20	S. „Polowanie na cmy”	7.32	„Informacje kulturalne”	9.15	„Westerplatte Młodych”	11.00	Konsystorz z kreacją nowych kardynałów	
		22.10	„Tu Polonia w USA”	7.45	„Z orłem w koronie”	10.00	„Zawód: Prymas Polski” film dok.	12.30	Muzyczne chwile	
		22.15	„Zabić Sekala” dramat	8.35	„Władysław hr. Zamoyski. Pan z Wielkopolski. Władca Tatr” film dok.	10.55	„Słowo życia”	12.50, 16.25, 20.25,	23.55	Święty na każdy dzień
		00.10	„Tylko jeden skecz”	9.40	„Ex Libris”	11.00	Konsystorz z kreacją nowych kardynałów	13.00, 19.00	Modlitwa Anioł Pański	
				10.00	S. „WOW”	13.03	Informacje dnia	20.00	Van Go	
		7.00	Serwis Info Poranek (7.50 „Jak oni kłamią”)	10.50	„Powstanie Warszawskie dzień po dniu”	13.20	„Warto zauważyć...”	21.00	Truckerzy	
				11.00	„Na tropie przypraw. Pikantnie i słodko”	13.50	„Siódmy Sakrament”	22.00	Niebezpieczny zawód świata	
				11.20	„Był taki dzień”	14.20	„Ocalić od	23.00	Nagi instynkt przetwarzania	
				11.25	„Paleta dziejów”					
				11.40	„Piosenką przez historię”					
				11.45	„Mój Tata” film dok.					

TVP WILNO	
7.00	Info Wilno
7.15	Wilnoteka
7.30	Piękno, zgłoś się!
7.55	S. „Na dobre i na złe”
8.45	Całkiem niezła historia
9.00	Imbir i Cytryna
9.20	Weterynarze z sercem
10.00	Detektyw Literka
10.15	S. „Pamiętniki Florki”
10.25	Studio Raban
10.50	S. „Moda na rodzinę”
11.15	Ziarno
11.45	S. „Plebania”
12.30	Piosenka u Ciebie
12.55	Z miłością do zwierząt
13.20	Wojciech Cejrowski - bosko przez świat
13.45	Ewangeliarz Litewski
13.55	Transmisja Mszy Świętej
15.10	Trzeci punkt widzenia
15.40	Wilnoteka
15.55	Zapomniani, odzyskani
15.50	Polacy Światu
16.00	Koronka do Miłosierdzia Bożego
16.20	S. „Biała wizytówka”
17.15	Imbir i Cytryna
17.35	O mnie się nie martw
18.20	Muzeum Polskiej Piosenki
18.30	Na polską nutę, czyli biesiada nad biesiadami
20.30	Wiadomości
21.00	S. „Dom”
22.25	Nowe spojrzenie
22.50	Informacje kulturalne
23.15	The Voice of Poland
LRT TV	
6.00	Hymn Republiki Litewskiej
6.02	Litwin w sercu
7.00	Dzień Kultury

7.30	Świąteczne myśli
8.00	Wyznania
8.30	Życie na wsi jest dobre
9.00	Dalej od miasta
9.30	Notatki przyrodnika
10.00	Encyklopedia Gustawa
10.30	Dzieci tysiąclecia
11.30	Zaklinaczka zwierząt
12.00	Tu i teraz?
12.30	S. dok. „Aerial Profiles”
13.30	S. „Poirot”
15.15	Euromaxx
15.30	Wiadomości
15.45	„Detektywi historii”
16.45	„Dajmy czadu!”
18.00	Tydzień z Wiadomościami Rowerowymi
18.30	Wiadomości
19.00	„Okno na władzę”
19.30	Tydzień.
20.30	Panorama
21.00	S. „Restauracja”
22.00	„Pewnego razu w Rzymie” komediodramat
23.30	„Camille Claudel” dramat
LRT PLUS	
6.00	Filmy anim.
11.15	„Podróż do wnętrza Ziemi” film fab.
13.05	„Miss Agent 2: Uzbrojona i urocza” komedia
15.25	„Jerry i Marge jak wygrać milion” komedia
17.20	Teleloto TV gra
18.30	Wiadomości
19.30	„Maska”
22.10	„W nieskończoność” thriller
00.20	„Coś jest nie tak z dziećmiakami” film fab.
LRT PLUS	
6.00	Hymn Republiki Litewskiej
6.05	Filmy anim.
9.00	Nie ma tylu lat.
9.30	Drogi
10.00	7 dni Kowna
10.30	S. „Wiara i życie”

11.00	Wyznania
11.30	Menora
12.00	Niedzielne przemyslenia
12.30	Msza Święta z wileńskiej archikatedry
13.45	S. „Ania nie Anna”
14.30	„Upiorny Ghul” film anim.
15.00	„Webstera” film anim.
16.05	„Wallace i Gromit” film anim.
16.30	Koncert
17.30	Euromaxx
18.00	Uwaga! Szukamy sztuki
18.30	Dzień Kultury
19.00	Wileński Jazz 2022
20.30	Panorama
21.00	„Hammer” spektakl, choreograf Alexander Ekman
22.25	„Moda od nowa” film dok.
00.05	„Pewnego razu w Rzymie” komedia
3	
6.00	Seriale anim.
8.30	„Zagroda marzeń”
9.00	„La Maistas”
10.00	„Świat według kobiet”
11.00	„Sady marzeń”
12.00	S. dok. „Patagonia. Życie na końcu świata”
13.00	„Poszukiwacze Bursztynowej Komnaty” film fab.
15.25	„Moje wielkie greckie wesele” komedia
17.20	„Farma Vytarasa”
18.30	Wiadomości TV 3
19.30	„Litewskie talenty”
22.00	„Władcy umysłów” melodramat
00.10	„Park Jurajski: Upadłe królestwo” film fab.
BTV	
6.15	„Przyjaciół na

całe życie”	6.50, 10.05 „Ekspedycje Steve’a Backshalla”
8.00	„Kolory lasu”
8.30	„Róg tura”
9.00	Strongmani
11.15	„Wyciąg przez świat”
12.35	„Mania chomikowania”
13.35	„Osobowości narodowe pracy”
14.40	„Bitwa ekstrasensów”
17.00	Mistrzostwa LKL. „Žalgiris”-„Pieno žvaigždės”
19.30	„Gargždai”-„Rytas”
21.45	S. „Czarna lista”
22.45	„Champion 2” film fab.
00.45	„Snajper” dramat
rytas tv	
6.00	S. „Tajemnice”
8.00	Rolnik Jurgis
8.30	Akademia wsi
9.00	Kod zdrowia
10.00	W świecie koszykówki
10.45	Msza Święta
12.00, 0.00	S. „Nieoczekiwana sprawiedliwość”
14.00	S. „Agenci wymiaru sprawiedliwości”
16.00	Wiadomości
16.30	24/7
17.30	Pół godziny z Valatką
18.00	Wiadomości
18.30	W świecie koszykówki
19.00	Festiwal „Laima Rendezvous Jūrmala’23”
23.30	Wiadomości
6	
6.05	„Gwiazdy lombardu”
6.30	„Nagi instynkt przetrwania”
7.30	„Mężczyźni z gór”
8.30	„Piekielna droga”
9.30	„Na jednym końcu haczyk”
10.00	„Zwiadowca

przeszłości”	10.30 „E-gazas dugnas”
11.00	„Na kołach”
11.30	S. dok. „Wielka Rafa Korolowa”
12.40	S. „Drapieżniki Karpat”
13.55	„Przetrwanie”
15.00	„Wyzwanie Złamanej Czaszki”
16.00	„Magazynowe wojny”
17.00	S. dok. „Oddałem serce litewskiej piłce nożnej”
17.30	Finał Pucharu LFPN
20.00	S. dok. „Zadanie: przeżyć”
21.00	Wiadomości
22.00	„Iluzja” thriller
00.20	S. „Go-Big Show”
1	
6.10	„Program XXI w.”
6.40	„Świat ogrodników”
8.00	S. „Jednostka do zadań specjalnych”
10.20	S. „Candice Renoir”
11.30	„Rolnik szuka żony”
12.30	„Młodzi o 10 lat”
13.30	Pozdrowienia
15.45	S. „Niewinni”
17.45	S. „Yargi”
18.45	S. „Morderstwa w górach”
19.45	S. „Kapitan Kain”
21.00	S. „Francuskie morderstwa”
23.05	„Czysty jak śnieg” dramat
01.20	„Człowiek jutra” dramat
TVP 1	
6.05	„Sprawa dla reportera”
7.00	„wojsko-polskie.pl”
7.30	„Audycje Komitetów Wyborczych”
7.55	„Słowo na niedzielę”
8.00	Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Boskiej na

Jasnej Górze
9.00 „Tydzień”
9.30 „Zakochaj się w Polsce”
10.15 „Audycje referendalne”
10.35 „Siatkówka mężczyzn”
12.55 „Między ziemią a niebem”
(13.00 Anioł Pański)
13.50 „Każde życie jest cudem”
14.15 „Parada” film dok.
15.25 „Z pamięci”
15.40 S. „Komisarz Alex”
16.35 S. „Ojciec Mateusz”
17.25 Audycje Komitetów Wyborczych
17.40 Audycje referendalne
18.00 Teleexpress
18.30 „Na polską nutę, czyli biesiada nad biesiadami”
20.30 „Wiadomości”
21.20 S. „Dewajtis”
22.20 „Rolnik szuka żony”
23.20 „Strefa starcia”
00.00 „Wymarzony” film fab.

8.00, 23.05 „Informacje kulturalne”
8.25 „Urodzeni artyści”
9.00 Nabożeństwo ewangeliczne w Toruniu
10.05 „Lauren Bacall, bogini wśród ludzi” film dok.
11.15 S. anim. „Baśnie z piasku”
12.05 S. „Rawhide”
13.10 „Trzeci punkt widzenia”
13.50 „Idiota” film fab.
15.35 „Wędrowiec Polski”
16.15 S. „Alternatywy 4”
17.45 „Zaginione - odnalezione”
18.15 „Niedziela z...”
19.05 „Harfy Papuszy” koncert
20.30 „I ty będziesz moją Panią” koncert
21.00 „Most na Renie”

dramat
23.35 „Trzeci punkt widzenia”
00.15 „Scena muzyczna”

7.00 „Zrujnowani odbudowani”
7.30 „Dusza śpiewa” film TVP
8.30 „Pytanie na śniadanie”
12.20 „Tu Polonia w USA”
12.25 „Ziarno”
12.55 „Między ziemią a niebem”
(13.00 „Anioł Pański”)
13.50 „Słowo na niedzielę”
14.00 „Transmisja Mszy Świętej”
15.15 S. „Alternatywy 4”
16.20 „KULISY serialu Alternatywy 4”
16.30 „Okrasa łamie przepisy”
17.05 „Informacje kulturalne”
17.20 „Tu Polonia w USA”
17.30 „Polacy to wiedzą!”
18.00 Teleexpress
18.20 „Dookoła świata”
18.55 „Polonia 24”
19.15 „Parada Pułaskiego 2023”
20.00 Wiadomości
21.50 S. „Ojciec Mateusz”
22.45 „Gwiazdy” film fab.
00.30 „Słownik polsko@polski”

7.00, 8.00 Serwis Info Poranek
7.45 „Za kulisami”
8.45 „Demaskatorzy”
9.30 „W Kontrze”
10.10 „Magazyn śledczy Anity Gargas”
10.50 „Woronicza 17”
12.00 Serwis Info Dzień weekend
13.00 „Czym żyje świat Extra”
13.30 „Caput Mundi czyli Pepek

Świata”
13.40 Serwis Info Dzień weekend
17.00 „Okieł wiary”
17.30 Serwis Info Dzień weekend
18.00 „Teleexpress”
18.15 „Teleexpress Extra”
18.30 Teleexpress na deser
19.00 Panorama
19.25 „Studio Zachód”
20.05 „Głębia ostrości”
20.30 Wiadomości
21.00 Gość Wiadomości
21.15 „Minęła 20.”
22.00 „Gdzie jest Pan Cogito?”
22.50 „Strefa starcia”
00.00 Info Wieczór

7.30 „Był taki dzień”
7.32 „Informacje kulturalne”
7.45 „Wojna Polska 1939. Dzień po dniu”
8.05 „Niewidoma Matka niewidomych” film dok.
9.00 Msza grekokatolicka
10.00 S. „WOW”
10.50 S. „Maszyna zmian”
11.20 „Na tropie przypraw. Pikantnie i słodko”
11.40 „Kalendarium Powstania Warszawskiego”
11.45 „Powstanie Warszawskie dzień po dniu”
11.50 „Był taki dzień”
11.55 „Wiara 44” film dok.
12.25 „Ex Libris”
12.45 S. „Stawka większa niż życie”
13.40 „Kuchnia dwudziestolecia”
14.05 „Spór o historię”
14.50 „Historia w postaciach zapisana”
17.15 „Szlak nadziei”
18.00 „Niewidoma

Matka niewidomych” film dok.
19.00 „Giganci historii”
19.45 „Paleta dziejów”
20.00 S. „Stawka większa niż życie”
21.00 S. „Dom pod Dwoma Orłami”
22.00 „Historia w postaciach zapisana”
23.20 „Virtuti” dramat

6.05 „Od zmięchu do świtu” film dok.
6.55 Święty na każdy dzień
7.00 „Jestem mamą”
7.15 „Mocni w wierze”
7.45 „Regał”
8.15 „Ukryci w łonie Matki” film dok.
8.45 „Ocalić od zapomnienia”
8.55 „Poczet Wielkich Polaków”
9.00 „Słowo życia”
9.05 „Polski punkt widzenia”
9.25 Święty na każdy dzień
9.30 „Z Parlamentu Europejskiego”
10.00 „Prymas Stefan Wyszyński” film dok.
10.10 Spotkanie z Magdą Buczek
10.15 „Manna z nieba”
10.30 Msza święta z Jasnej Góry
11.35 „Niedziela”
11.40 „Sanktuarium Cudu Eucharystycznego w Sokółce” reportaż
12.00 15. rocznica Cudu Eucharystycznego – transmisja
14.00 Muzyczne chwile
14.15 „Marusarz - Tatrzański Orzeł” film fab.
15.20 „Serce i oblicze Boga” film dok.
15.35 „Słowo życia”
15.40 „Drzwi do lasu”
16.00 „Wieś - to też Polska”

17.00 Informacje dnia
17.10 Koncert życzeń
17.45 „Filmowe zyciorysy”
18.00 „Zostań żołnierzem RP”
18.15 Muzyczne chwile
18.30 „Sól Ziemi”
18.55 „Kartka z kalendarza - Powstanie Warszawskie”
19.00 Modlitwa Anioł Pański
19.05 Informacje dnia
19.15 „Rozmowy niedokończone”
20.25 Święty na każdy dzień
20.30 S. anim. „Moja katolicka rodzina”
21.00 Informacje dnia (wydanie główne)
21.20 Modlitwa różańcowa
21.50 S. dok. „Krótka historia zbawienia”
22.00 Apel Jasnogórski
22.20 Informacje dnia
22.40 „Retrospekcja”
22.45 „Stan bezpieczeństwa państwa”
22.55 Święty na każdy dzień
23.00 „Sean – Światło w ciemności świeci” film dok.
00.00 „Jak my to widzimy - z daleka widać lepiej”
00.25 „Regał”
00.50 Muzyczne chwile

7.00 Fani czterech kółek
13.00 Dom na piaskach
15.00 Walka o bagaż
16.00 Obrońcy zabytków
18.00 Sposób na remont
19.00 Łowcy staroci: renowacje
20.00 Wiejski dom w wielkim stylu
21.00 Antarktyda: rejs życia
22.00 Na tratwie w oceanie
23.00 Nagi instynkt przetrwania

TVP WILNO	
7.00	Zagadki zwierzogromadki
7.10	Jak to działa
7.40	Imbir i Cytryna
8.00	Z Historią na Ty
8.20	Tygiel
8.45	Nowe spojrzenie
9.10	Kamperem po południu
9.25	S. „Szczęść sióstr”
10.35	Kuchnia dwudziestolecia
11.00	Gra słów
11.25	Piosenka u Ciebie
11.45	Taja jak Ty
12.10	S. „Ranczo”
13.00	Info Wilno
13.05	Nowe spojrzenie
13.30	Imbir i Cytryna
13.50	Hity wszech czasów
14.45	Piękno, zgłoś się!
15.10	Polacy to wiedzą!
15.35	Moda na język polski
16.00	Koronka do Miłosierdzia Bożego
16.20	S. „Klan”
16.40	S. „Barwy szczęścia”
17.10	Zagadki zwierzogromadki
17.25	Jak to działa
17.50	S. „Czas honoru”
18.35	wojsko-polskie.pl
19.00	Info Wilno
19.15	Studio Wilno
19.40	S. „M jak miłość”
20.30	Wiadomości
21.00	S. „Korona królów. Jagiellonowie”
21.25	S. „Leśniczówka”
21.50	S. dok. „Reset”
23.00	Informacje kulturalne
23.15	S. „Wojenne dziewczyny”
23.55	Info Wilno
00.15	Studio Wilno
00.25	Sport
00.35	Unia kulinarna
00.55	S. „Czas honoru”
LRT TV	
6.00	Hymn Republiki Litewskiej
6.02	Dzień dobry Litwo
6.30, 7.00, 7.30, 8.00,	
8.30	Wiadomości

9.00	S. „Soko Leipzig”
9.45, 23.45	S. „Komisarz Rex”
10.35	S. „Prowincjonalna komisarz”
11.30	S. „Diagnoza Betty”
12.15	Euromaxx
13.30	Kto i dlaczego?
13.00	Przyjazna Litwa
14.00, 15.00, 16.00,	Wiadomości
14.20, 15.15	Dzień dobry Litwo
16.15	S. „Zaklinacze koni”
17.00	S. „Obietnica”
18.00	Kto i dlaczego?
18.30	Ważna godzina
19.30	Historie rzeczy
20.30	Panorama
21.00	Temat dnia
21.30	Forum LRT
22.30	Wiadomości Rowerowe
23.00	S. „Okno”

6.00	Filmy anim.
7.00	Pani chłopka
8.00	S. „Walker, strażnik Teksasu”
10.00	S. „MacGyver”
11.00	KK2
12.00	Wiadomości
13.20	Pani chłopka
14.30	S. „Płomień”
15.30	S. „I odpuść nam nasze winy”
16.30	Dobry wieczór, Litwo
18.30	Wiadomości
19.30	KK2
20.00	Od...do...
21.00	S. „Poważne sprawy”
21.30	Wiadomości
22.30	„Mission Impossible II” film fab.
01.00	S. „MacGyver”

LRT | PLUS

6.00	Hymn Republiki Litewskiej
6.05	Kuchnia Beaty
7.00	Kto i dlaczego?
7.30	Bitwa na czerpaki
8.30	Drogi
9.00	Dzień dobry Litwo
11.30	Co lepszego, sąsiedzie?
12.00	Liga Talentów

Muzycznych 2023	
13.00	Encyklopedia Gustawa
13.30	Zaklinaczka zwierząt
14.00	„Piłkarska filozofia wg B. Zelkevičiausa” film dok.
15.20	Wizjonezy
15.30	S. „Służyć i bronić”
16.30	Dzień dobry Litwo
18.30	„Zupa naukowa”
19.00	Weranda
19.30	„Roger Corman - papież kina pop” film dok.
20.30	Panorama
21.00	Temat dnia
21.33	„1341 fotosów o miłości i wojnie” film dok
23.05	S. dok. „Ikony architektury”
00.00	Wiadomości DW (ros.)
00.15	Dziś na świecie (ros.)

6.00, 15.00	Serial anim.
7.45	S. „Czy pamiętasz mnie?”
8.55	S. „W wirze miłości”
10.00	S. „Barrister Babu”
11.00	S. „Miłość za wityną”
12.00	S. „Zranione serce”
14.00	S. „Dziedzictwo ojca”
16.00	TV 3 wiadomości
16.30	TV Pomoc
18.30	TV3 wiadomości
19.30	„W centrum uwagi z E. Jakilaitisem”
20.30	S. „Kobiety kłamią lepiej”
21.00	S. „Zakochani”
21.30	Wieczorne wiadomości TV3
22.30	„Stan gry” dramat
0.25	„Extractin” komedia

6.00	S. „Ślepa strefa”
7.00, 13.30	Zasady mojej kuchni
8.20, 14.50	S. „Policja wodna”
9.25, 15.55	S. „Agenci wymiaru sprawiedliwości”
10.35	Osobowości narodowe pracy
11.30	S. „Mentalista”
17.00	Dzień info
17.30	S. „Mentalista”
18.30	Mistrzostwa LKL „Uniclub Casino-Juventus”- „Neptūnas”
21.00	„Pętla czasu” thriller
23.20	S. „Czarna lista”

6.00	Bushido ring
6.30	S. „Jasnowidz”
10.00	24/7
11.00, 21.25	S. „Na imię ma Kozaim”
12.00	Rolnik Jurgis
12.30	Akademia wsi
13.00	Nowy dzień
14.00, 0.30	S. „Ślad”
15.00	S. „Jasnowidz”
16.00, 18.00	Reporter
16.20	Sport. Pogoda
16.30	Litwa na żywo
17.00, 23.30	Godzina wolności TV
18.20	Sport. Pogoda
18.30	„Pierwszy raz. 60+”
19.00	S. „Historia jednego przestępstwa”
20.00, 22.30	Reporter
20.20	Sport. Pogoda
20.50	S. „Jasnowidz”
21.25	S. „Cyganeczka Lala. Powrót”
22.50	Sport. Pogoda
23.00	Rozmowy nad morzem

6.30	S. „S.W.A.T”
7.30	S. „Cobra 11”
8.30	„Autopilot”
9.00	„Gazas dno”
9.30	S. „Współczesna rodzina”
10.00	„Na kołach”
11.00	S. „Rezydenci”

12.00	S. „Sługa narodu”
12.30	„Gwiazdy lombardu”
13.00	„Totalna rozgrywka”
14.00	S. „Cobra 11”
15.00	S. „CSI. NY”
16.00	S. „S.W.A.T”
18.00	S. „Simpsonowie”
19.00	S. „Rezydenci”
20.00	„Najzabawniejsze filmiki Ameryki”
21.00	„Poza prawem” thriller
23.00	„Oko” film fab.

6.00	S. „Kadin”
7.00, 17.00	„Rodzinne melodramaty”
8.00	S. „Zakazany owoc”
9.00	S. „Zranione serce”
10.00	S. „Cudowny Doktor”
11.00	S. „Bez domu nie jest dobrze”
12.00	S. „Dr House”
13.00, 20.00	S. „Prawo i porządek”
14.00	S. „Niezapomniany”
15.00	S. „Anupamaa”
15.30	S. „Bądź ze mną”
16.00	„Zamieśmy się żonami”
18.00	S. „Niezapomniany”
19.00	S. „Dr House”
21.00	S. „Zabójcze tropiki”
23.20	S. „Francuskie morderstwa”
01.25	S. „Jednostka do zadań specjalnych”

5.35	S. „Klan”
6.05	S. „Dziedzictwo”
7.00	Audycje Komitetów Wyborczych
7.30	Audycje referendalne
8.00	Transmisja Mszy Świętej
8.30	„Welon, fura i brawura”
9.00	Wiadomości
9.10	„Kwadrans polityczny”
9.25	Informacje

kulturalne"
9.40 S. „Ranczo”
10.40 S. „Komisarz Alex”
11.40 S. „Ojciec Mateusz”
12.25, 21.30 S. „Korona królów. Jagiellonowie”
13.00 Wiadomości
13.10 Agrobiznes
13.35 „Magazyn Rolniczy”
13.55 „Wyzwania sawanny” film dok.
15.00 S. „Złoty chłopak”
15.50 „Energia od kuchni”
16.00 Wiadomości
16.15 Audycje referendalne
16.30 „Gra słów. Krzyżówka”
16.55 S. „Dziedzictwo”
17.40 Audycje Komitetów Wyborczych
18.00 „Teleexpress”
18.20 „Jaka to melodia?”
18.55 S. „Klan”
19.25 S. „Leśniczówka”
20.00 „Jeden z dziesięciu”
20.30 Wiadomości
21.15 „ALARM!”
22.10 Spektakl
23.45 „Niepokorni Niezłomni Wyklęci”. Gala zamknięcia
00.55 „Świat bez fikcji”

TVP
KULTURA

8.00 „Muzyczne poranki”
8.50 „Niedziela z...”
9.45, 16.15, 22.55 „Informacje kulturalne”
10.15 „Brunet wieczorową porą” komedia
12.00 S. „Rawhide”
13.05 „Reżyserzy”
14.05 S. anim. „Baśnie z piasku”
14.35 „Pajęczyna” film TVP
15.35 „Urodzeni artyści”
16.45 „Królowie Słońca” film fab.
18.45 „Trzeci punkt

widzenia”
19.25 „Forman vs. Forman” film dok.
21.00 „W ułamku sekundy” film fab.
23.25 „Popiół i diament” dramat

TVP
POLONIA

7.00 „Polacy to wiedzą!”
7.30 „Jerozolima świecka, Jerozolima niebieska”
7.50 „Kalendarium Powstania Stycziowego 1863”
8.00 „Przystanek slow food”
8.30 „Pytanie na śniadanie” (11.35 „Panorama”)
12.10 „Przystanek Ameryka”
12.30, 17.30 S. „Barwy szczęścia”
13.00 Wiadomości
13.15 S. „Komisarz Alex”
14.05 S. „Zaklęty Dwór”
15.00 Audycje Komitetów Wyborczych
15.25 „Literackie Wilno”
16.00 „Wiadomości”
16.20 „ALCHEMIK”
16.35 „Laboratorium alchemika”
16.40 „Mrówki górą! Sekretne życie roślin”
17.00 S. „Korona królów. Jagiellonowie”
18.00 Teleexpress
18.20 „Słownik polsko@polski”
18.55 „INFO V4+”
19.15 „Polacy świata”
19.30 „Informacje kulturalne”
19.45 „Ci cholerni Polacy. Lotnictwo polskie 1939-1945”
20.05 „Gra słów. Krzyżówka”
20.30 Wiadomości
21.20 S. „Dom”
23.05 „Polonia 24”
23.35 Audycje Komitetów Wyborczych

TVP.INFO

6.35, 11.00 Serwis Info Poranek
8.10 „Jedziemy”
8.50 „Agrobiznes”
9.00 „Jedziemy dalej”
9.20 „Minęła 8.”
10.10 „Minęła 9.”
10.40 Plan dnia
11.30 Serwis Info Dzień
13.00 Info Raport
14.30 Serwis Info Dzień
14.20 Info Kultura
14.30 Serwis Info Dzień
16.30 Info Dzień
17.30 „Rodzina i praca”
17.40 Info Dzień (17.45 Info Kultura)
18.00 „Teleexpress”
18.15 „Teleexpress Extra”
18.30 „O co chodzi”
19.00 Panorama
19.20 „Za czy przeciw”
19.55, 22.20 Serwis Info Wieczór
20.20 „Jak oni kłamią”
20.30 Wiadomości
21.00 Gość Wiadomości
21.15 „Minęła 20.”
22.00 „Resortowe dzieci”
22.50 „W tyle wizji”
23.30 „W tyle wizji Extra”
23.50 „Jak oni kłamią”
00.00 Info Wieczór
00.35 „W akcji”

TVP
HISTORIA

7.00 „Był taki dzień”
7.03 „Informacje kulturalne”
7.15 S. „Pogranicze w ogniu”
8.15 „Był taki dzień”
8.20 „Okrasa łamie przepisy”
8.45 „Ukryte skarby”
9.10 „Wojna Polska 1939. Dzień po dniu”
9.30 „Ex Libris”
9.50 „W kotle historii”
10.15 S. „Maszyna zmian”
10.45 „Fajna Polska”
11.35 S. dok. „Wszystkie kolory świata”
12.30 „Informacje kulturalne”
12.45 „Klasztorne

smaki według Remigiusza Rączki”
13.15 S. „Blondynka”
14.00 „Arrasów dzieje osobliwe”
14.25 „Był taki dzień”
14.27 „Było, nie minęło”
14.50 „Był taki dzień”
14.55 Filmy dok.
16.45 „Giganci historii”
17.30 S. „Korona królów. Jagiellonowie”
18.00 S. „Bodo”
19.00 S. „Pogranicze w ogniu”
20.00 „Wojna Polska 1939. Dzień po dniu”
20.15 „Flesz historii”
20.30 „Towarzysze sekretarze oraz inni dygnitarze”
21.00 S. „Sukces...”
21.50 „Ex Libris”
22.00 Film dok.
23.00 S. „Fałszerze. Powrót sfory”
23.45 „Powstanie Warszawskie”

TRWA

6.30 Film dok.
7.00 „Ze szkolnej ławki”
8.15 „Mocarz pokory” film dok.
8.35 „Drzwi do lasu”
8.55 „Poczet Wielkich Polaków”
9.00 Informacje dnia
9.15 „Wieś - to też Polska”
10.15 „Słowo życia”
10.20 Muzyczne chwile
10.30 S. anim.
10.55 Święty na każdy dzień

11.00 Informacje dnia
11.15 „Rozmowy niedokończone”
12.20 „Stan bezpieczeństwa państwa”
12.30 „Polskie dziedzictwo”
13.00 Modlitwa Anioł Pański
13.03 Informacje dnia
13.20 „Na bezdrożach tożsamości. Chaco” film dok.
14.10 „Jej misja trwa” film dok.
14.30 Msza Święta z Jasnej Góry
15.20 Muzyczne chwile
15.30 S. „Lalka”
16.50 „Ma się rozumieć”
17.00 Informacje dnia
17.10 „Sanktuaria polskie”
17.30 „Porady medyczne bonifratrów”
18.00 „Świadkowie”
18.30 Spotkanie Rodziny Radia Maryja w Kraczkowej
21.00 Informacje dnia (wydanie główne)
21.20 Modlitwa różańcowa
21.50 „Myśląc historią”
22.00 Apel Jasnogórski
22.20 Informacje dnia
22.40 „Polski punkt widzenia”
23.00 „Z wędką nad wodę w Polskę i świat”
23.30 „Znaleźć, zobaczyć, pochować” film dok.
00.00 „My chcemy Boga” film dok.

Informuojame žemės sklypo (kadastru Nr. 4112/0900:0007), esančio Vilniaus r. sav., Buivydių sen., Narbutiškių vs., savininką T.L., kad UAB „Kadastrakis“ matininkas Ernest Monkevič (2M-M-1030) 2023 m. spalio mėn. 09 d. 09:00 val. vykdyt žemės sklypo (kadastru Nr. 4112/0900:0030), esančio Vilniaus r. sav., Buivydių sen., Narbutiškių vs., ribų ženklinimo darbus. Pireikus išsamesnės informacijos, prašom kreiptis į UAB „Kadastrakis“ Gedimino g.18E, Trakai, tel. 8-652-55892, el.p. kadastrakis@gmail.com

Zam. 2720

„Obiad” za 200 euro wrzuciła do morza

Szwajcarska turystka weszła wraz z mężem do jednej z najpopularniejszych restauracji w okolicy, prowadzonej przez braci Fasolino. W pewnym momencie uwagę turystki przykuło akwarium, w którym umieszczone były żywe homary. Szwajcarka oznajmiła, iż zamierza zamówić homara tylko po to, żeby wypuścić go na wolność. „Na początku myślałem, że ta pani żartuje. Później zdałem sobie sprawę, że mówi poważnie i chce zrobić dobry uczynek” — powiedział jeden z właścicieli lokalu.

Fot. Pixabay.com

Po 18 miesiącach Ukrainka odnalazła swojego psa

Elena opuściła Ukrainę w marcu 2022 r. i wyjechała do Niemiec. Nie była w stanie zabrać z sobą swojego psa, więc powierzyła opiekę nad psem lwowskiej organizacji. Ze względu na przepełnienie ośrodka, w którym przebywał, Grom został przewieziony na granicę Ukrainy z Polską. Tam trafił na niego Davide Acito, założyciel włoskiej organizacji Action Project Animal. Action Project Animal organizowała wtedy misje na granicy między Ukrainą i Polską, które miały pomóc w ratowaniu psów i kotów. Grom, wraz z 18 innymi psami, został przewieziony do Włoch. Następnie trafił do miejscowości Luino, gdzie opiekę nad nim przejęło stowarzyszenie Dimensione Animale. Stowarzyszenie bez skutku usiłowało znaleźć Gromowi nowych właścicieli. Niespodziewanie z wolontariuszami skontaktowała się Elena, która — po ustabilizowaniu sytuacji życiowej — zaczęła szukać swojego pupila. Davide Acito dostarczył Elenie psa osobiście do Niemiec.

„Krowi COVID” grasuje w Hiszpanii

Epizootyczna choroba krwotoczna (EHD), zwana „krowim COVID-em”, spowodowała śmierć setek krów w całej Hiszpanii. Od wielu miesięcy rozprzestrzenia się ona po całym kraju. Oprócz bydła hodowlanego dotyka także zwierzęta dziko żyjące, głównie jelenie i sarny. Powodujący chorobę krwotoczną wirus jest spokrewniony z wirusem niebieskiego języka u owiec i innych przeżuwaczy. Jest on przenoszony przez kąsające muszki lub komary. Występuje zwłaszcza w okresach suszy, kiedy kurczą się obfite źródła wody i powstają płytkie, ciepłe zbiorniki stanowiące idealne lęgowiska dla owadów.

Fot. Pixabay.com

Fotomigawka

■ Dla prawdziwego kolekcjonera nawet takie nieduże stoisko posiada spory kolekcjonerski potencjał Fot. Marian Paluszkiwicz